

Interes studenata Filozofskog fakulteta za čitanje i korištenje knjižnica

---

Šimunić, Hana

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:832698>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-18**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
Ak. god. 2021./2022.

Hana Šimunić

**Interes studenata Filozofskog fakulteta za čitanje i
korištenje knjižnica**

Završni rad

Mentor: dr. sc. Denis Kos

Zagreb, rujan 2022

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Zahvaljujem kolegama koji su izdvojili svoje vrijeme i sudjelovali u istraživanju. Posebno zahvaljujem mentoru Denisu Kosu na suradnji i pomoći u realizaciji istraživanja.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Interes za čitanje	3
2.1. Definicije čitanja	3
2.2. Svrha čitanja.....	4
2.3. Interes studenata za knjige i čitanje.....	6
3. Interes za knjižnice	8
4. Interes studenata Filozofskog fakulteta za čitanje i korištenje knjižnica.....	10
4.1. Metoda.....	10
4.2. Opis istraživanja.....	11
4.3. Rezultati istraživanja	13
4.3.1. Osnovne informacije o ispitanicima	13
4.3.2. Ispitivanje interesa za čitanje	17
4.3.3. Učestalost čitanja	25
4.3.4. Ispitivanje korištenja knjižničnih usluga	28
4.3.5. Odnos interesa za čitanje i korištenja knjižnica	38
4.3.6. Učestalost posudbe i posjećivanja knjižnica.....	40
4.3.7. Odnos motivacije, čitanja, posudbe i knjižnice	43
5. Zaključak.....	46
Literatura.....	47
Popis slika	49
Prilozi–Anketa	51
Sažetak	59
Summary	60

1. Uvod

Poticanje čitanja razvojem novih medija postupno postaje neizbježna tema. Sve se više govori o prevlasti elektroničke nad tiskanom knjigom te se strahuje da se zbog digitalizacije zaboravlja važnost čitanja knjiga, pogotovo među mladima koji su zbog više izbora zainteresirani za drugačije provođenje slobodnog vremena koje uključuje korištenje interneta i elektroničkih uređaja, primjerice, gledanje filmova preko *streaming* servisa, objavljivanje sadržaja na društvenim mrežama ili igranje videoigara. I današnji način života je takav da se čini da je slobodnog vremena sve manje, a načina provođenja slobodnog vremena sve više te su mnogi zainteresirani za nova tehnološka dostignuća čemu doprinosi i sve veća ovisnost o tehnologiji u svakodnevici. Stoga pojava e-knjiga nije iznenađenje kao ni da se u mnoštvu informacija studentima uz koje se vezuje preopterećenost fakultetskim obavezama sigurno teže koncentrirati na čitanje u slobodno vrijeme jer nakon učenja traže druge aktivnosti za odmor od čitanja. Osim važnosti čitanja spominje se i promjena uloge knjižnica uvođenjem digitalizacije i preispituje se opstanak knjižnica. Iako se i uloga knjižnica mijenja, izgleda da je u i digitalnom okruženju njihova svrha višestruka. Veća potreba za informacijama i znanjem stvara veću potrebu korisnika kojima je potrebno, osim tradicionalnim pristupom, pristupiti na novi način. Studenti kao jedna grupa korisnika trebali bi se moći osloniti na korištenje knjižnica baš zbog velikog broja inovacija i informacija u kojima se svakodnevno snalaze. Pri tome ne treba zanemariti važnost čitanja knjiga jer je čitanje kao oblik istraživanja svijeta i dalje svuda oko nas, štoviše neizbježno je i u korištenju novih elektroničkih medija. U teorijskom dijelu ovog rada raspravlja se o svrsi čitanja i čitateljskim navikama studenata uz referencije na slična istraživanja odnosa studenata i čitanja. Također se raspravlja o studentima kao knjižničnim korisnicima uz pregled ranijih istraživanja o studentskom korištenju knjižničnih usluga u Hrvatskoj i u svijetu. Analizom različitih istraživanja pronalaze se ideje za unapređenje knjižničnih usluga i za poticanje čitanja među studentima. U drugom dijelu rada iznosi se opis, metoda te rezultati istraživanja interesa studenata Filozofskog fakulteta za čitanje i korištenje knjižnica. Interes je istražen anketnim ispitivanjem studenata prve i pete godine Filozofskog fakulteta kako bi se došlo do saznanja o čitateljskim navikama i korištenju knjižničnih usluga. Detaljnije se proučava vole li studenti čitati, što najviše čitaju, gledaju li na čitanje kao na zabavu ili samo kao obavezu, koje knjižnične usluge koriste te koliko često čitaju i posjećuju knjižnice. Proučavanjem odnosa između čitanja i knjižnica iznose se mogući razlozi većeg ili manjeg interesa koji ubuduće

mogu poslužiti kao smjernice studentima i knjižničarima za promoviranje knjižničnih usluga i važnosti čitanja.

2. Interes za čitanje

2.1. Definicije čitanja

Prije rasprave o čimbenicima koji mogu utjecati na interes za čitanje među studentima i uopće potrebno je proučiti pojam čitanja. Čitati znači „raspoznavajući slova ili znakove, razumijevati ono što je napisano." (Hrvatski jezični portal, n.d.) Međutim, postavlja se pitanje što podrazumijeva sadržaj koji se raspoznaje u procesu čitanja. Pisanju i čitanju određenog sadržaja prethodi nastanak jezika i pisma različitih u pojedinim civilizacijama na čijim se temeljima tijekom povijesti razvijalo sve više različitih jezika i pisama, a tako i čitanje do danas postaje sve kompleksniji pojam:

„Čitanje, proces usvajanja kakva teksta na temelju prethodnog poznavanja barem njegova jezika i pisma, ako već ne i vrsne, stilske, autorske, povijesne i kulturne pripadnosti. Upošljava čitateljsku sposobnost uočavanja, prepoznavanja, povezivanja i tumačenja znakova radi završnog shvaćanja sadržaja, poruke, ideje, značenja ili smisla, za koje se obično drži da ih tekst prenosi. Tijekom XX. st., u slijedu tzv. obrata k jeziku u društvenim i humanističkim znanostima, pojam se čitanja postupno proširuje na recepciju sveukupnih znakovnih procesa u čovjekovoj okolini.“ (Hrvatska enciklopedija, 2021.)

Dakle, bitno je da čitatelj shvati poruku teksta. Čak iako ne može odrediti sva obilježja nastanka teksta, neizostavno je da može čitati pismo kojim je tekst napisan i razumjeti jezik kako bi ideja teksta bila prenesena.

2.2. Svrha čitanja

Alberto Manguel naglašava važnost raspoznavanja smisla izjednačavajući čitanje s disanjem kao bitnom funkcijom čovjeka. (Manguel 2001, 19) Manguel u istom djelu ističe da se čitanjem pripisuje značenje koje pomaže čovjeku u razumijevanju svijeta i samog sebe:

„Pa ipak, u svakom slučaju, čitatelj je onaj koji čita smisao, čitatelj je onaj koji priznaje i prepoznaje određenu moguću čitljivost u nekom predmetu, mjestu ili događaju; čitatelj je onaj koji mora pripisati značenje sustavu znakova i onda ga odgonetnuti. Svi mi čitamo sami sebe i svijet oko sebe da bismo letimično opazili što smo i gdje smo. Čitamo da bismo razumjeli ili počeli razumijevati. Ne možemo bez čitanja.“ (Manguel 2001, 19)

Štoviše, ako je čitanje doista bitno ne samo zbog obrazovanja nego i razvoja osobnih stavova i za lakše snalaženje u životu, zainteresiranost za čitanje će svakako pomoći u razvoju navike samoinicijativnog proučavanja. Čitanjem se doprinosi razvoju emotivne inteligencije i tolerancije, samopouzdanja i samosvijesti oblikujući vrijednosti koje dugoročno utječu na kvalitetu života pojedinca, ali i društva. (Godina čitanja, 2021) Stipčević ukazuje na velik utjecaj pisane riječi na društveni i znanstveni napredak te u moderno vrijeme ni tehnološki napredak nije moguć bez knjige, ali napominje da taj utjecaj ne treba preuveličavati i da funkcija knjige nije ista u svakom povijesnom razdoblju. (Stipčević 2000, 383) Ta promjenjivost povijesti čitanja dobro se vidi i u Manguelovom opisu okolnosti grada Babilona od osamnaestog stoljeća prije Krista i osnivanja Hamurabijeva zakona, asirskog razaranja u sedmom stoljeću prije Krista, uspona carstva u doba Aleksandra Velikog pri čemu se navodi njegovo obožavanje Ilijade i na kraju današnji ostaci Babilona blizu grada Hillaha. (Manguel 2000, 190) I zaista je, npr. čitanje Ilijade nekada bilo drugačije u odnosu na današnje tumačenje jer su i čitatelji danas drugačiji, a čitanje antičkog epa današnjim čitateljima nije jednako kao čitanje nekih drugih novijih književnih ili neknjiževnih vrsta. Međutim, čitanje i pisanje je u pojedinim povijesnim razdobljima bilo omogućeno samo rijetkima koji su činili tadašnju intelektualnu elitu. (Antulov 2021, 268) Danas, kada je pismenost gotovo u potpunosti raširena, studenti se definiraju kao grupa ljudi koja postaje odraz intelektualnog razvoja društva:

„Studenti, skupina uglavnom mladih ljudi koja nakon završetka srednje škole nastavlja obrazovanje težeći visokom obrazovanju, a koja je, s ostalim akademskim građanima, odraz i pokazatelj obrazovne slike društva, pripadaju grupaciji ljudi koja bi za današnje društvo

trebala biti ono što su spomenuti, pismenošću povlašteni pojedinci davnih doba, bili za svoje.“ (Antulov 2021, 268)

Dakle, osim zainteresiranosti za čitanje bitno je i što se čita i koliko te informacije mogu pomoći u formalnom i neformalnom obrazovanju ili čak ako se čita samo radi zabave. Stipčević navodi tzv. pogrдне spise, npr. stvarne ili izmišljene uvredljive opise političkih ili ljubavnih afera, kao vrstu publikacije koja sigurno ubuduće neće nestati jer ljude uvijek zanimaju tuđi životi, (Stipčević 2000, 386) Iako je to poražavajuće, današnja svrha čitanja ne svodi se uvijek na kvalitetno čitanje visoke književnosti, nego se radije čita ono što je zabavno, lako i dostupno. Suvremeni mediji kreiraju trend površnog čitanja teksta koji često obiluje šiframa i kraticama dok je studentima u obrazovanju neizostavno dubinsko i aktivno čitanje koje ako se obavlja preko elektroničkih medija može utjecati na kvalitetu čitanja. (Antulov i Burčul 2020, 114). Pisanje novinskih članaka ili zabavne književnosti možda ipak ima svoju funkciju kao odmor od posla ili ravnoteža uz čitanje teže i ozbiljnije literature. Uživlje u čitanju i bijeg od svakodnevice važni su za osobni i emocionalni razvoj, ali intelektualni razvoj te odraz na akademsko postignuće studenta. (Antulov 2021, 272) Konačni izbor što će se čitati i u kojoj količini ostaje individualan. Osim toga, sve je dostupno. Svijet postaje globalno informacijsko selo u kojem se zapravo ništa ne može zabraniti čitati kao što se to u prošlim vremenima događalo spaljivanjem knjiga jer je sve moguće naći na internetu. (Stipčević 2000, 386) To je u kontrastu s najranijim poznatim početkom povijesti pisanja kada nije bilo puno informacija, ali je pisani, odnosno slikovni znak služio kao sredstvo pamćenja, izumljeno zbog komercijalnih razloga kako bi se, npr. slikom vola ukazalo na transakciju u volovima budući da trgovci ne bi mogli nakon svake prodaje sve zapamtiti. (Manguel 2001, 190) Kasnije višak informacija postaje problem, u većini knjiga ponavljaju se iste teme, čini se da je kvalitetnih informacija malo i uslijed masovne proizvodnje teško je doći do dobrih knjiga. (Stipčević 2000) To svakako može utjecati i na svrhu čitanja i na interes za čitanje.

2.3. Interes studenata za knjige i čitanje

Proučavanjem studentskog interesa za čitanje moguće je odrediti što studenti čitaju, kako i koliko često, gdje i kada čitaju, no teže je odrediti koliko studenti razumiju ono što čitaju. Drugi problem u određivanju studentskog interesa za čitanje može biti što je teže utvrditi koliko se uopće sjećaju što su čitali, a jedan takav projekt provodi se ne samo među mladima nego svim neprofesionalnim čitateljima. U Hrvatskoj je trenutno aktivan Pokus, projekt o pamćenju književnosti u svakodnevici koji se provodi u sklopu odsjeka za komparativnu književnost Filozofskog fakulteta u Zagrebu, a cilj je istražiti koliko neprofesionalni čitatelji pamte ono što čitaju. (Pamćenje o književnosti u svakodnevici, n.d.) Na interes za čitanje osim razvijanja pamćenja pročitano može utjecati i ukupna spremnost na čitanje s razumijevanjem. U praksi je sve češći slučaj tzv. funkcionalne nepismenosti koja jednako pogađa i razvijene i nerazvijene zemlje svijeta, a definira se kao pad sposobnosti tečnog čitanja, posebno shvaćanja onog što se čita iako čitanje ostaje osnova razvoja demokracije u društvu. (Sabolović-Krajina 1999, 6) To potvrđuje i zaključak Hrvoja Špaca koji je istraživao čitateljske navike studenata Sveučilišta u Zagrebu u akademskoj 2012./2013. godini:

„U prvom dijelu rada razmatrao sam koncept čitanja i kulture čitanja – navike gdje, kada, zašto i što čitamo. Čitateljske navike u tom smislu čine se nerazdvojne od čitateljske kulture. Jedno utječe ne drugo i ponovo unazad. Literatura koju čitamo ovisi o okruženju u kojemu se nalazimo, dobu dana kada smo se prihvatili čitanja, a opet ovisno o vrsti literature ovisi i gdje, kada i zašto ju čitamo. S druge strane čitanje – knjige, novina, časopisa – nas obilježava kao pripadnika skupine, pogotovo čitanje u javnosti, time nas indirektno prisiljavajući da pomno biramo što ćemo čitati i gdje kako se ne bi prikazala neželjena slika.“ (Špac 2012, 32)

Prema navedenom, razlog čitanja sve je više estetski. Ako se želi postići dojam načitanosti, svatko može otvoriti knjigu u javnosti, primjerice tijekom vožnje u javnom prijevozu, kako bi se postigao dojam da često čita. Razumijevanje i motivacija ovise o situaciji i navikama svakog studenta, ali i o zahtjevnosti građe koja se pokušava pročitati. Zorica Antulov ističe poticanje čitanja kao jednu od glavnih zadaća suvremenih visokoškolskih knjižnica:

„Mada sposobnost čitanja više nije rezervirana samo za odabrane pojedince i staleže, studenti svakako čine dio društva koji bi trebao raditi ne samo na postizanju vještine tečnog čitanja već i na što boljem razumijevanju pročitano teksta. Budući da je njihovo čitanje, kao i inače čitanje kod mladih, prepoznato kao selektivno i fragmentirano te da im, kao i mladim ljudima

inače, nedostaje potrebnog životnog iskustva da bi mogli razumjeti i duboko osvijestiti sve pročitane dijelove teksta, visokoškolske knjižnice trebale bi dati svoj doprinos ne samo u poticanju interesa studenata za čitanje već i u poticanju boljeg razumijevanja pročitanih tekstova. To se može nastojati postići raspravljanjem o pročitanim tekstovima tijekom organiziranih susreta studenata (čitateljski klub studenata, pjesničke večeri i dr.), radionicama kreativnog pisanja i sl., odnosno svim onim aktivnostima u knjižnici kojima će se kroz otkrivanje bita teksta i osvještavanje svrhe čitanja te kroz uočavanje pogrešaka, otkloniti razlozi nerazumijevanja.“ (Antulov 2021, 280)

Programi poticanja čitanja u knjižnicama mogli bi pomoći mladima u razumijevanju. Ipak, na čitanje utječu i mnogi marketinški i politički čimbenici. Dokaz su rezultati istraživanja Zorana Mihanovića i Ivane Markotić o navikama čitanja i kupnje knjiga studentske populacije:

„Razvoj kulture čitanja u Hrvatskoj kao i prodaja knjiga u prošlih nekoliko godina u procesu je stagnacije. Čitatelja i kupaca knjige iz godine u godinu sve je manje. Razlog tome je nezavidna ekonomska situacija u Hrvatskoj, nedostatak slobodnog vremena, ali i preopterećenost mladih i studenata nastavnim planom i programom.“ (Mihanović i Markotić 2016, 137)

Nadalje, ako studenti uglavnom ne kupuju knjige što može biti značajan preduvjet za razvoj čitateljskih navika, ne mora značiti da ih ne čitaju isto kao što i kupovina knjiga nije dokaz da će sve kupljeno pročitati. Jedina nada je da će poticanjem na čitanje prošli, sadašnji i budući studenti, ali i oni koji ne studiraju, doista nastaviti čitati, a primjer je takvog poticaja program Godine čitanja proveden u 2021. godini, ujedno i 500. obljetnici objave Marulićeve Judite kao značajnog temelja hrvatske književnosti. (Godina čitanja, 2021) Budući da studenti ipak sve manje kupuju knjige, zaključuje se da su knjižnice glavni izvor kojim studenti dolaze do knjiga tijekom studiranja, ali ni to pojavom elektroničkih knjiga ne mora biti točno.

3. Interes za knjižnice

Knjižnice su oduvijek omogućavale pristup izvorima znanja i informacijama sadržanim u njima. Potreba za informacijama pojavom informacijsko-komunikacijske tehnologije u informacijskom društvu postala je intenzivnija, a pristup informacijama postao je brži no ikad. (Antulov i Burčul 2020, 111) Pojavom elektroničkih izvora često se postavlja pitanje zašto knjižnice kao fizički prostori još uvijek postoje, međutim, knjižnični prostori i tiskani izvori koji se čuvaju u njima i dalje opstaju, ponajprije zato što su izvori koje korisnici tamo mogu pronaći aktualni, dostupni, točni i upotrebljivi što se ne može reći za internetske izvore koji nisu uvijek provjereni. Od njih se mogu izuzeti kvalitetni knjižnični elektronički izvori za koje knjižnice plaćaju licencu. (Antulov i Burčul 2020, 112) Prema istraživanju studentskih informacijskih navika, odnosa knjižnica i društvenih mreža iz 2010. godine, studenti Filozofskog fakulteta najviše su koristili mrežni katalog knjižnice i zgradu knjižnice za učenje i pristup internetu te je zaključeno da se, s obzirom na to da su studenti većinom tada već redovito koristili društvene mreže, tradicionalni pristupi moraju kombinirati s novim servisima i tehnologijama. (Banek-Zorica i Ivanjko 2010, 10) Analizom istraživanja o tiskanim i elektroničkim knjigama na hrvatskim, ali i drugim stranim sveučilištima utvrđeno je da gotovo svugdje studenti i dalje preferiraju tiskanu građu jednostavno zato što su na nju navikli, više vole papir i listanje tiskane građe, pogotovo u slučaju čitanja radi zabave, ali jasno je i da knjižnice trebaju ponuditi elektroničku građu koja zbog neprilagođenosti studentima, primjerice, slabijeg poznavanja, nije prvi izbor, ali se koristi uglavnom kada je riječ o kraćim tekstovima koji se čitaju radi učenja. (Antulov i Burčul 2020, 122) Primjer dobre prakse kojom se isprepliće korištenje interneta i poticanje čitanja u slobodno vrijeme je knjižnični servis *Book Matchmaking* koji su 2016. pokrenule Knjižnice Sveučilišta Minnesota kako bi studenti ispunjavanjem *online* ankete s raznim obilježjima knjiga dobili personalizirane preporuke za čitanje knjiga koje bi im se mogle svidjeti. (Sievert et al. 2018, 254) Druge strategije stranih sveučilišta koje navodi Mahaffy (2009) su zajedničko čitanje studenata Sveučilišta u Buffalu, „Čitanje na trijemu“ Sveučilišta u Daytonu u kojem su studenti razgovarali o odabranoj pročitanoj knjizi i „Poštuj dobru knjigu“, ljetni natječaj za čitanje namijenjen zaposlenicima Sveučilišta na Kalifornijskom San Diegu. (prema Antulov 2020, 278) Uvijek treba pripaziti da su studenti informirani o svim mogućnostima praćenja obavijesti i korištenja knjižnica. Kada je Knjižnica Filozofskog fakulteta 2010. pokrenula Facebook grupu, brojila je 1091 člana, a studenti uglavnom nisu bili članovi zato što nisu znali da grupa postoji. (Banek-Zorica i Ivanjko 2010, 9) Danas je dostupnost obavijesti o

Knjižnici Filozofskog fakulteta u Zagrebu putem Instagrama i Facebooka neizostavna za studente, ali i ostale korisnike koji žele saznati nove informacije i pratiti događanja o knjižnici. Facebook stranicu Knjižnice danas prati gotovo 7000 ljudi (Knjižnica Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Facebook, n.d.), a na Instagramu ima 1210 pratitelja. (Knjižnica FFZG, Instagram, n.d.) To je pokazatelj koliko se studentske informacijske navike mijenjaju te da je ponekad potrebno dosta vremena kako bi korisne informacije postale aktualne i dostupne u digitalnom okruženju, ali prije svega potreban je angažman podjednako i knjižničara i studenata. Korištenje interneta i elektroničkih izvora ne ovisi uvijek samo o nedostatku informiranosti ili popularnosti. Primjer društvene i kulturne uvjetovanosti i digitalne nejednakosti vidi se iz rezultata Sveučilišta u Nigeriji i Kanadi u sklopu istog istraživanja interesa studenata medicine za izvore PubMed i MEDLINE. (Antulov i Burčul 2020, 118) Studenti Sveučilišta u Nigeriji zbog nepoznavanja izvora nisu gotovo uopće koristili navedene izvore za razliku od studenata u Kanadi koji su bili upoznati s tim izvorima. (Antulov i Burčul 2020, 118) Slaba dostupnost izvora u visokoškolskim knjižnicama u tehnološki nerazvijenim zemljama rezultirat će većom uporabom tiskanih i dostupnih izvora. (Antulov i Burčul 2020, 119)

4. Interes studenata Filozofskog fakulteta za čitanje i korištenje knjižnica

4.1. Metoda

Interes studenata je ispitan pomoću *online* ankete napravljene u Google obrascu. Uzorak je bio slučajan i prigodan kako bi se ispitali stavovi studenata odabranih godina studija koji se odluče sudjelovati u istraživanju. Odabrana skupina za anketno ispitivanje su studenti prve i pete godine Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Studenti navedenih godina ispitani su kako bi se utvrdilo postoje li razlike u interesu dviju naizgled različitih grupa, studenata prve godine koji su tek na početku fakultetskog obrazovanja i u odnosu na starije kolege još postupno razvijaju interes za čitanje, međutim nemaju toliko iskustva u korištenju fakultetskih knjižnica te studenata pete godine koji su s godinama studiranja već stekli vrijedno iskustvo čitanja i korištenja knjižničnih usluga, no nisu nužno više toliko zainteresirani za daljnje čitanje i korištenje knjižnica.

Ispitanici su dobrovoljno sudjelovali putem društvenih mreža (Facebook, WhatsApp, Instagram). Anketa je objavljena u Facebook grupama Klub studenata informacijskih znanosti, Studenti komparativne književnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu, FFZG bruceši 2021./2022., Anketalica, grupa namijenjena studentima, profesorima, znanstvenicima i tvrtkama za objavu anketa te u Facebook grupama studentskih domova Stjepan Radić i SD Laščina. Anketa je studentima također prosljeđena putem WhatsAppa i Instagrama. Ispitanici su upoznati sa svrhom ispitivanja uz napomenu da je sudjelovanje dobrovoljno i anonimno. Jedini uvjet sudjelovanja bio je da su ispitanici studenti prve ili pete godine Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

4.2. Opis istraživanja

Pitanja su u anketi podijeljena na ukupno četrnaest sekcija obuhvaćenih unutar pet glavnih tematskih područja. Tematska područja odnosila su se na osnovne informacije o studentu koje su bile relevantne za istraživanje, zatim je ispitan njihov interes za čitanje, učestalost čitanja, interes za knjižnice i učestalost posudbe i korištenja knjižnica. Uvodni dio istraživanja te pitanja o interesu i učestalosti čitanja osmišljeni su po uzoru na slična istraživanja „*Čitateljske navike studenata: na primjeru Sveučilišta u Zagrebu u akademskoj godini 2012./2013*“ (Hrvoje Špac 2013) te „*Kultura čitanja studenata Hrvatskih studija*.“ (Helena Kačić- Bartulović 2018) Ipak, u anketi se ispituje i korištenje knjižnica i učestalost uporabe knjižničnih usluga kako bi se dobila zaokružena slika o situaciji u knjižnicama, ali i uvid u eventualne promjene u čitanosti.

Prvi dio pitanja odnosio se na informacije o spolu, dobi, vrsti i nazivu studijskih grupa ispitanih studenata. U sljedećem dijelu o interesu za čitanje studenti su najprije pomoću Likertove ljestvice odgovarali koliko se slažu ili ne slažu s navedenim tvrdnjama nakon čega su slijedila pitanja otvorenog tipa, npr. pitanje o odlučujućem aspektu pri odabiru knjige za čitanje gdje su mogli upisati svoj odgovor ako ga nisu pronašli među ponuđenim odgovorima uz pitanja jednostrukog i višestrukog izbora. U sljedećem dijelu studenti su odgovarali na pitanja o učestalosti gdje je bilo moguće odabrati samo jednu tvrdnju za svako pitanje.

U pitanjima o aspektu interesa za knjižnice fokus je bio na ispitivanju o članstvu i uslugama Knjižnice Filozofskog fakulteta, Nacionalne i sveučilišne knjižnice i Knjižnicama grada Zagreba. Studenti koji su odgovorili da u tom trenutku imaju važeće članstvo u jednoj od navedenih ili u svim knjižnicama ispitani su o knjižničnim uslugama koje koriste. Ako su studenti odgovorili negativno na pitanje o trenutno važećem članstvu u pojedinoj knjižnici ili mreži Knjižnica grada Zagreba, nisu ispitani o korištenju usluga, nego su navodili jesu li ikada imali članstvo u određenoj knjižnici kako bi se utvrdilo koliko studenata koristi i koliko ih je ikada koristilo jednu, dvije, ili sve navedene knjižnice. U ovom dijelu ispitivanja također su na isti način odgovarali na pitanja o knjižničnom članstvu u mjestu prebivališta i u završnom pitanju su mogli navesti jesu li učlanjeni u neku drugu knjižnicu koja nije spomenuta u anketi ili odgovoriti da nemaju članstvo ni u jednoj drugoj knjižnici. Oni koji su odgovorili potvrdno o članstvu u svom mjestu prebivališta dodatno su trebali odgovoriti koriste li te usluge s obzirom na to da aktivno članstvo u knjižnici često ne mora značiti da pojedini korisnik upotrebljava navedene usluge. S obzirom na to da studenti Filozofskog fakulteta imaju različita prebivališta, ovo je svakako bio važan podatak kako bi se provjerilo

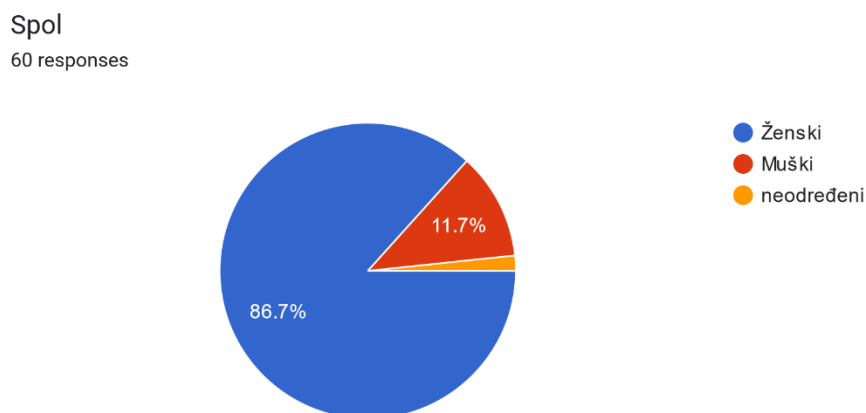

koriste li i dalje te usluge, koliko su upoznati s tim mogućnostima u svom mjestu prebivališta i jesu li prije upisa studija imali praksu korištenja knjižnica. Posljednja skupina pitanja odnosila se na učestalost posudbe i korištenja knjižnica.

U pojedinim pitanjima o učestalosti bilo je moguće odabrati samo jedan od ponuđenih odgovora, a na samom kraju ponovno je korištena Likertova ljestvica za iskazivanje stupnja slaganja ili neslaganja s tri tvrdnje kako bi se odredio konačan odnos osobne motivacije, čitanja, posudbe i provođenja vremena u knjižnici.

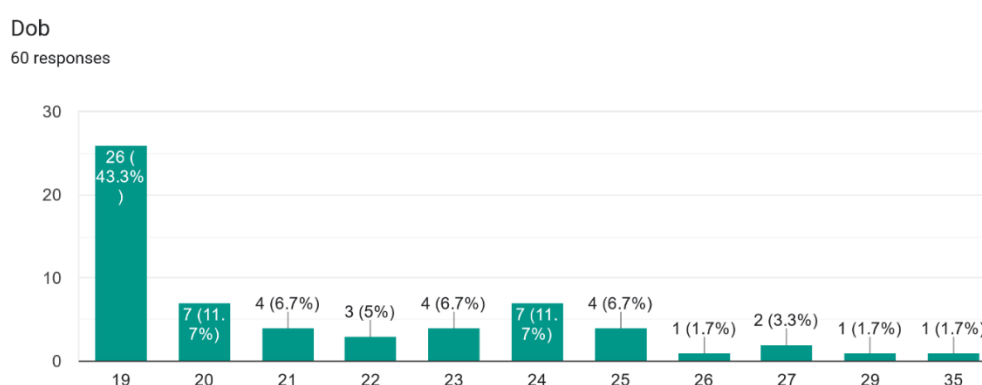
4.3. Rezultati istraživanja

4.3.1. Osnovne informacije o ispitanicima

Slika 1. Spol ispitanika

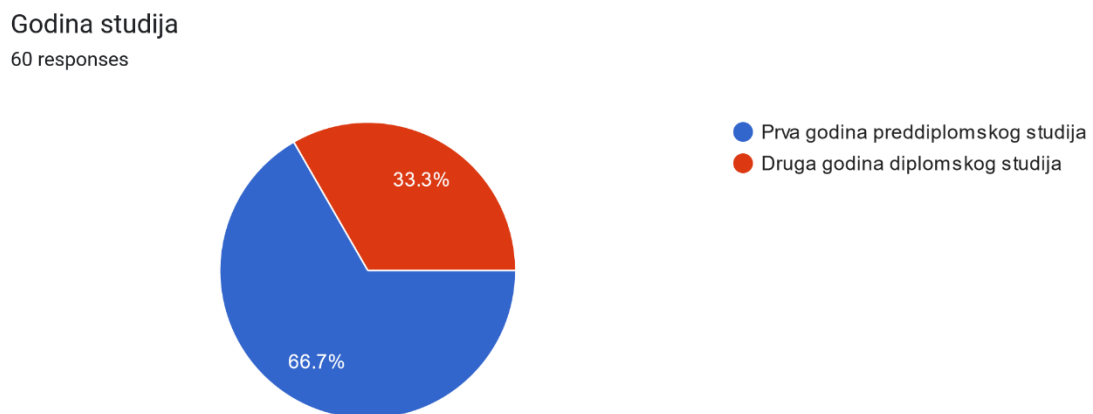
U istraživanju je sudjelovalo šezdeset ispitanika.¹ Od šezdeset studenata pedeset i dvije su žene, sedam muškaraca i jedna je osoba na pitanje o spolu odgovorila neodređeni. Kao što je vidljivo u grafikonu pod rednim brojem jedan, došlo je do nesrazmjera zbog većine ispitanica što je i očekivano s obzirom na činjenicu da na Filozofskom fakultetu većinom studiraju žene, a to je vidljivo iz kontinuirano većeg broja žena upisanih na studije humanističkih i društvenih znanosti naspram muškaraca (Žene i muškarci u Hrvatskoj 2021, 27–28).

Slika 2. Dob ispitanika

¹ Pojam ispitanik u radu se odnosi na sve ispitanice, a ne samo na ispitanice muškog roda.

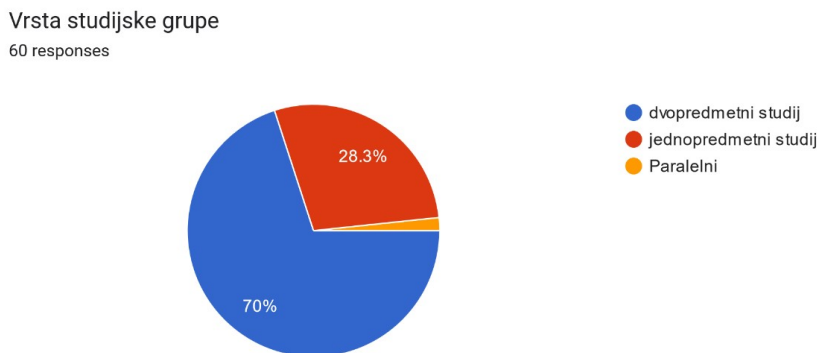
Na pitanje o dobi dvadeset šest ispitanika (43.3%) izjasnilo se da ima devetnaest godina što je ujedno i najčešći odgovor kao što se vidi iz grafikona pod rednim brojem dva. Po sedam ispitanika sljedećih grupa ima dvadeset (11.7 %) i dvadeset četiri godine (11.7 %). Četvero ispitanika odgovorilo je da ima dvadeset jednu godinu (6.7%), a isti broj ispitanika, također po četvero za svaku skupinu, izjasnilo se s dvadeset tri (6.7%) i dvadeset pet godina (6.7%). Troje ispitanika ima dvadeset dvije godine (5%), dvoje dvadeset sedam (3.3%) i po jedan ispitanik broji dvadeset šest (1.7%), dvadeset devet (1.7%) i trideset pet (1.7%) godina. Iako je najviše ispitanika u dobi od devetnaest godina, odgovori su raznoliki. Razvoj interesa zahtijeva vrijeme i daljnjim istraživanjem sigurno bi se utvrdile razlike u količini i sadržaju pročitane s obzirom na godine čitanja. Svakako bi trebalo istražiti utjecaj dobi na interes za čitanje, kako se stvaraju navike čitanja i posjećivanja knjižnica, jesu li izraženije i dugoročne kod onih koji su tijekom odrastanja posjećivali knjižnice te kojima su roditelji čitali knjige u djetinjstvu.

Slika 3. Razine studija

Istraživanju se odazvalo četrdeset studenata prve godine (66.7%) te dvadeset studenata pete godine (33.3%). Omjer prikazan u trećem grafikonu može biti važan pokazatelj zainteresiranosti. Pretpostavlja se također da su studenti prve godine motiviraniji za ispunjavanje anketa te im je svako novo studentsko iskustvo korisno i zanimljivo dok su studenti pete godine već upoznati s anketnim ispitivanjima, pri kraju su sa svojim studentskim obvezama i nisu toliko aktivni na stranicama putem kojih su mogli pristupiti istraživanju. Usporedbom s prethodnim pitanjem o dobi jedino je sigurno da su svi ispitanici studenti koji imaju devetnaest, dvadeset ili dvadeset i jednu godinu upisani u prvu godinu preddiplomskog studija. To ne znači da je pravilo da se studenti samo u navedenom rasponu

dobi upisuju na fakultet što dokazuje podatak da su još dva ispitanika od dvadeset dvije godine i jedan od trideset pet godina naveli da su na prvoj godini preddiplomskog studija. Ostali studenti na drugoj godini diplomskog studija su u rasponu između dvadeset tri i dvadeset devet godina što pokazuje da je pojam dobi tijekom koje većina studira ipak relativan, ovisi o individualnim okolnostima. Svim ispitanima je ipak zajedničko da ih je istraživanje dovoljno zainteresiralo da su odlučili sudjelovati te da su ispunili anketu do kraja. Zato je dobna raznolikost ovdje značajna za prikaz da ne postoje određene godine u kojima ljudi razvijaju ili mogu početi razvijati interes za čitanje i knjižnice. Navike čitanja i posjećivanja knjižnica mogu biti usađene ranije, ali je isto tako važno nastaviti ih poticati i razvijati.

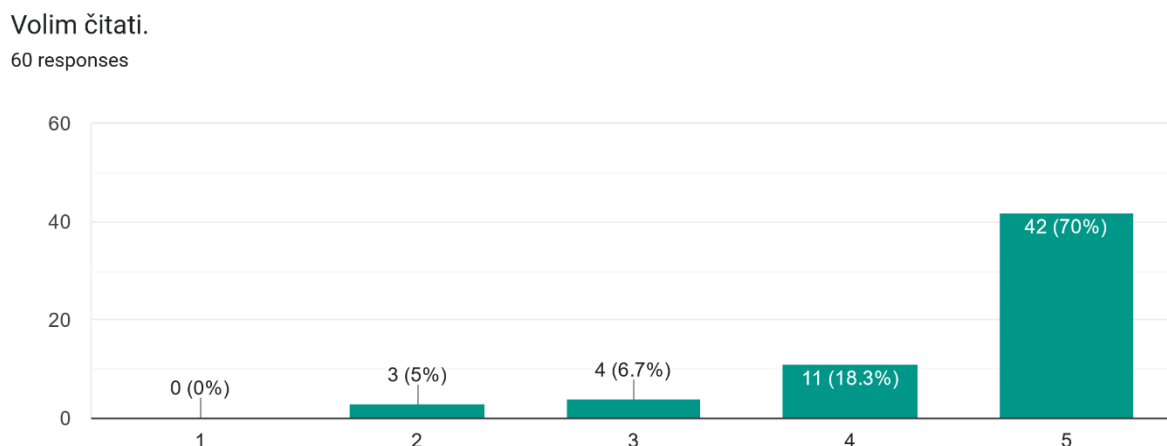

Slika 4. Ustroj studija

Četvrti grafikon prikazuje koliko sudionika pohađa određeni tip studija. Četrdeset dvoje ispitanika (70%) studira dvopredmetne studije, sedamnaestero jednopredmetne (28.3%), a jedan ispitanik (1.7%) studira dva paralelna dvopredmetna studija. U sljedećem pitanju ispitanici su navodili svoje studijske grupe. Najviše ispitanika navelo je da studiraju informacijske znanosti, njih dvadeset dvoje, a dvadeset jedan ispitanik studira anglistiku bilo jednopredmetno, dvopredmetnu kombinaciju navedenih studija ili u kombinaciji s nekom drugom studijskom grupom. Sudjelovalo je i desetero ispitanika koji studiraju komparativnu književnost, šestero s kroatistike, po četvero s pedagogije, fonetike i talijanistike, također u dvopredmetnim kombinacijama ili jednopredmetno. Po troje ih je navelo da jednopredmetno ili dvopredmetno studiraju povijest, sociologiju, po dvoje skandinavistiku, rusistiku, španjolski ili njemački jezik. Psihologiju, lingvistiku, povijest umjetnosti, turkologiju, nederlandistiku, bohemistiku, južnoslavenske jezike i književnost te portugalski jezik i književnost studira po jedan student jednopredmetno ili u dvopredmetnoj kombinaciji studijskih grupa. Podatak o studiju ne mora puno otkriti o interesu za čitanje jer studenti

različitih studijskih grupa nemaju iste programe, ali je to koristan podatak kojim se može provjeriti kakav sadržaj najviše proučavaju vezano uz njihove studijske obaveze.

4.3.2. Ispitivanje interesa za čitanje

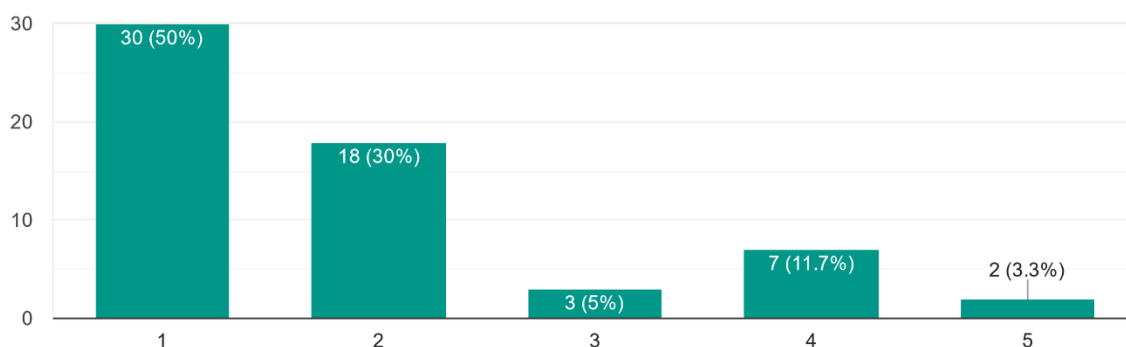

Slika 5. Afinitet prema čitanju

Tvrđnja „Volim čitati“ bila je prva u segmentu ispitivanja interesa za čitanje. Ohrabrujuće je da nijedan ispitanik nije izrazio potpuno neslaganje s tom tvrdnjom što je u petom grafikonu Likertovom skalom prikazano izostankom odgovora pod brojem jedan. Samo troje ispitanika (5%) uglavnom se ne slaže da voli čitati, a četvero (6.7%) ih je neutralnog mišljenja, odnosno nijedan se niti slaže niti izražava veće ili potpuno neslaganje. Jedanaest se ispitanika (18.3%) uglavnom slaže, a najveći broj ispitanika, njih četrdeset i dvoje (70%), u potpunosti se slaže s navedenom tvrdnjom. Dakle, kada se zbroje zadnja dva odgovora s najviše ispitanika, jasno je da od ukupno 60 ispitanih njih pedeset troje (88,3%) voli ili uglavnom voli čitanje. To je svakako pozitivan rezultat s obzirom na to da se od studenata Filozofskog fakulteta očekuje da imaju afinitet prema čitanju, ali vjerojatno je tako i zbog toga što su ispitanici koji su pristali ispuniti anketu uglavnom bili zainteresirani za temu tako da se ovim uzorkom ne može dobiti potpuna slika o čitalačkim navikama na Filozofskom fakultetu za koju se može reći da je doista točna premda rezultat govori puno o zainteresiranosti i detaljnijim ispitivanjem može se saznati koliko studenti doista vole čitati.

Čitam samo ono što moram u sklopu fakultetskih obaveza.

60 responses

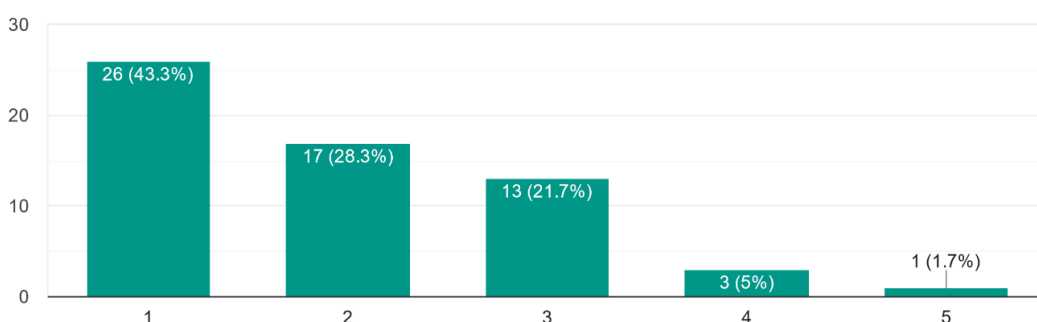

Slika 6. Odnos čitanja zbog fakultetskih obaveza i čitanja uopće

Više se saznaje o odnosu čitanja, obaveza i zabave analizom odgovora na tvrdnju čitaju li studenti samo literaturu obuhvaćenu njihovim studentskim obavezama ispisanu iznad šestog grafikona. Trideset ih je (50%) izrazilo potpuno neslaganje, osamnaest (30%) ih se uglavnom ne slaže. Tri su (5%) odgovora neutralna. Sedam ispitanika (11.7%) uglavnom se slaže, odnosno oni uglavnom čitaju samo u sklopu studijskih obaveza. Dvoje je odgovorilo da se u potpunosti slaže. Ako ispitanici uglavnom ne čitaju samo iz obveze, znači da im vjerojatno nije problem samoinicijativno čitati bilo koju literaturu koja ih zanima.

Čitanje smatram dodatnom obavezom.

60 responses

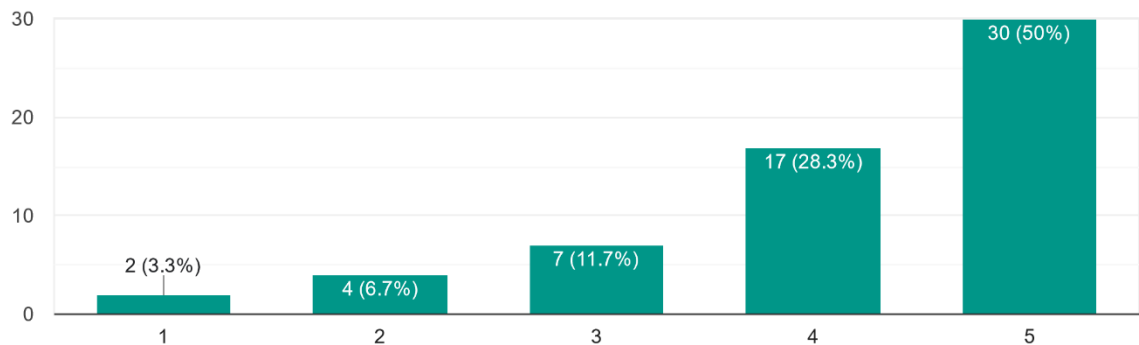
Slika 7. Mišljenje o čitanju kao dodatnoj obavezi

Većina ispitanika ne smatra da im je čitanje samo dodatna obaveza koju moraju izvršiti. Naime, dvadeset šest (43.3%) ispitanika uopće ne smatra čitanje dodatnom obavezom, a sedamnaest (28.3%) ih se uglavnom ne slaže da je tako. Trinaestero se ispitanika niti slažu

niti ne slažu, a samo se troje (5%) uglavnom slaže i jedan (1.7%) se potpuno slaže. S obzirom na to da se četrdeset tri ispitanika (71.7%) uglavnom ili uopće ne slažu što se lako uočava zbrojem rezultata sedmog grafikona, rezultat ponovno ide u korist čitanja kao radnje zbog koje studenti većinom ne osjećaju pritisak.

Čitanje mi pomaže da se opustim.

60 responses

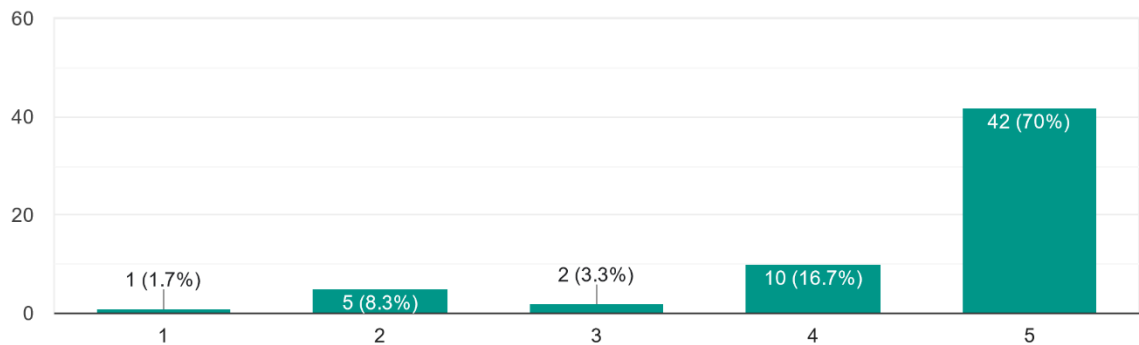
Slika 8. Opuštanje kao razlog čitanja

I ovaj rezultat prikazan u osmom grafikonu potvrđuje da studenti ne osjećaju pritisak zbog čitanja. Dvoje (3.3%) se ispitanika uopće ne slaže da im je čitanje način opuštanja te se četvero (6.7%) uglavnom ne slaže. Sedmero ih je odgovorilo da se niti slažu (11.7%) niti ne slažu. Sedamnaestero (28.3%) ih se uglavnom slaže te ih se tridesetero (50%) u potpunosti slaže s postavljenom tvrdnjom. Zanimljivo je da ovi rezultati gotovo potpuno potvrđuju rezultate s tvrdnjom o čitanju u sklopu fakultetskih obaveza, a slično je i s usporedbom posljednja dva upita. Broj ispitanika koji se uglavnom ili uopće nisu slagali da čitaju samo ono što moraju u sklopu fakultetskih obaveza gotovo je identičan broju ispitanika koji su se uglavnom ili u potpunosti složili da im je čitanje opuštajuće. To ne znači da je preklapanje nastalo odgovaranjem istih ispitanika na ovaj način, ali pokazuje da studenti, osim zbog učenja, čitaju i zbog razonode.

Nije mi problem čitati opsežna djela, npr. knjige duže od 200 stranica.

60 responses

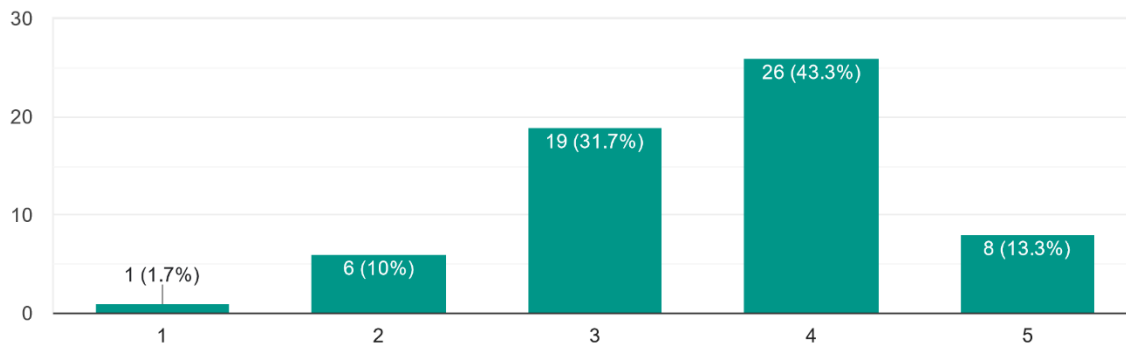

Slika 9. Stav prema čitanju opsežnih djela

Jedan se ispitanik (1.7%) uopće ne slaže s tvrdnjom da čitanje opsežnijih djela nije problem. Petero (8.3%) ih se uglavnom ne slaže, dvoje (3.3%) ih je odgovorilo neutralno, desetero (16.7%) ih se uglavnom slaže da im čitanje opsežnijih djela nije problem. Opsežna djela ovdje su definirana kao knjige s više od 200 stranica jer se pretpostavlja da će sve više od toga studenti smatrati zahtjevnijim te da će im trebati puno više vremena. U devetom grafikonu jasno je izraženo da se najveći broj ispitanika, odnosno njih četrdeset dvoje (70%) u potpunosti slaže da im čitanje više od 200 stranica nije problem. Ovi odgovori pokazuju da su studenti većinom naviknuti na čitanje opsežnijih djela i da su ipak spremni čitati više kad je to potrebno. Ipak, ovi odgovori bi možda bili drugačiji ako bi se postavila određena tema djela ili veći broj stranica što ovisi i o individualnim čitateljskim navikama, studijskom programu koji studenti studiraju, jesu li se možda na studiju susreli s opsežnijom i zahtjevnijom literaturom i jesu li uopće spremni čitati duže knjige čak i kada čitaju iz zabave lako čitljivo djelo ili literaturu koja ih zanima. U narednim istraživanjima trebalo bi ispitati koliko koncentracija, individualna motivacija i interes za temu zaista može utjecati na čitanje opsežnih djela.

Biram samo ona djela koja mi se po sadržaju isprva čine zanimljiva.

60 responses

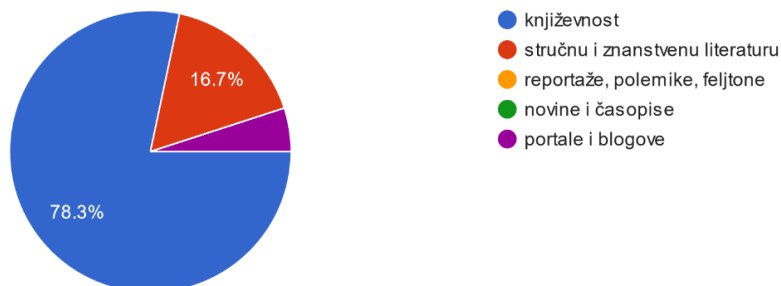

Slika 10. Odabir djela prema sadržaju

Rezultat ispitivanja odabira djela na temelju sadržaja uvodi u iscrpnije proučavanje što studenti najviše čitaju. Ova se tvrdnja može promatrati i kao provjera koliko je studentima u odabiru djela za čitanje važan prvi dojam te koliko su spremni odbaciti svoj izbor prije pokušaja čitanja ako im se pregled kratkog sadržaja odmah ne čini zanimljiv. Jedan se ispitanik (1.7%) uopće ne slaže da bira samo one knjige koje sadržajno izgledaju zanimljivo. Šestero se ispitanika (10%) uglavnom ne slaže. Devetnaestero njih (31.7%) se niti slaže niti ne slaže. Dvadeset šestero (43.3%) ih se uglavnom slaže da biraju samo ona djela koja im se čine sadržajno zanimljiva što je ujedno najčešći odgovor na ovu izjavu. Osmero (13.3%) ih se u potpunosti slaže da biraju djela samo s obzirom na sadržaj. Više od pola studenata (56.7%) od ukupnog broja ispitanih uglavnom se ili potpunosti slaže. Analizom rezultata desetog grafikona zaključuje se da je sadržaj doista bitan, ali ne mora svima biti presudan.

Najviše čitam:

60 responses

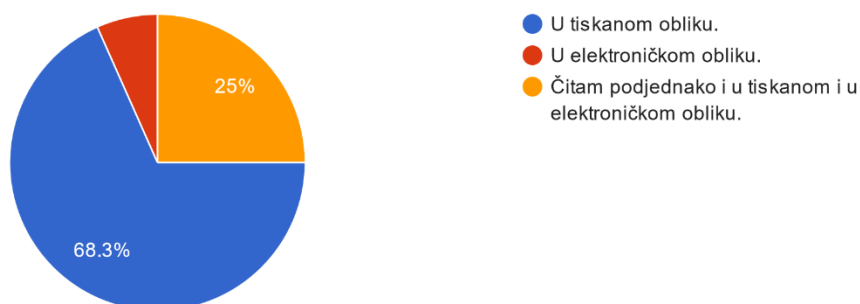

Slika 11. Najčitanija vrsta literature

Četrdeset sedmero (70%) ispitanika najviše čita književnost i taj odgovor nesumnjivo prevladava što je prikazano u jedanaestom grafikonu. Desetero (16.7%) najviše čita stručnu i znanstvenu literaturu. Troje (5%) ih najviše čita portale i blogove. Nijedan ispitanik ne čita najviše reportaže, polemike i feljtone ili novine i časopise što, osim nezainteresiranosti za navedene vrste štiva, ukazuje da, osim književnosti koja se može čitati za razonodu te stručne i znanstvene literature koja je vjerojatno najviše vezana uz studij, čitanje portala i blogova koji su u elektroničkom obliku potiskuje čitanje novina i časopisa koji mogu, ali i ne moraju biti u tiskanom obliku. Dok su blogovi i portali sigurno lakši i dostupni, reportaže, polemike i feljtoni su kao nešto kompleksnije vrste nažalost zanemarene. Ipak, književnost većini na Filozofskom fakultetu ostaje prvi izbor. Isto je pitanje na razini Sveučilišta u Zagrebu postavljeno u anketi Hrvoja Špaca u akademskoj 2012./2013. godini i najviše je studenata tada odgovorilo da čita novine i časopise, zatim književnost, stručnu i znanstvenu literaturu, portale i blogove te najmanje publicistiku (Špac 2012, 18). S obzirom na taj rezultat i sve veći razvoj internetskih portala i blogova u odnosu na novine i časopise sigurno je došlo do promjene, ali treba imati na umu da bi odnos čitanja književnosti na Filozofskom fakultetu i na drugim fakultetima Sveučilišta u Zagrebu mogao biti znatno drugačiji jer je na većini studijskih grupa na Filozofskom fakultetu neizostavno proučavanje književnosti, no mnogi studenti čitaju tu vrstu literature i radi zabave i opuštanja.

Preferirate li čitati literaturu u tiskanom ili elektroničkom obliku?

60 responses

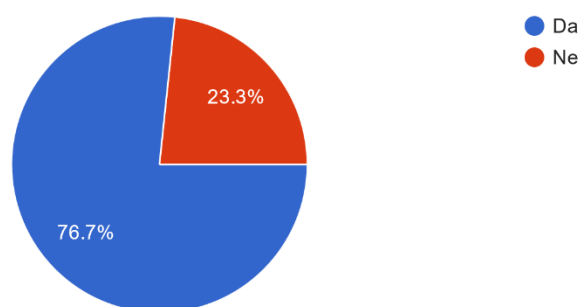
Slika 12. Preferencija čitanja tiskanih knjiga

Iako se danas sve više smatra da će elektroničke knjige potisnuti tiskane knjige, većina ispitanih studenata Filozofskog fakulteta, odnosno četrdeset i jedan ispitanik (68.3%), i dalje preferira čitanje literature u tiskanom obliku. Petnaestero (25%) ih čita podjednako u tiskanom i elektroničkom obliku, a samo četvero (6.7%) preferira elektronički oblik.

Rezultati mogu ovisiti o trenutnoj dostupnosti literature u elektroničkom obliku i navikama studenata uz pretpostavku da je većini jeftinije i lakše i dalje čitati u tiskanom obliku, ali se tek daljnjim istraživanjem može saznati najčešći razlog. Ipak, iz dvanaestog je grafikona vidljivo da jedna četvrtina ispitanih prihvaća obje opcije tako da utjecaj pojave elektroničkih knjiga na navike čitanja svakako nije zanemariv.

Kupujete li knjige?

60 responses

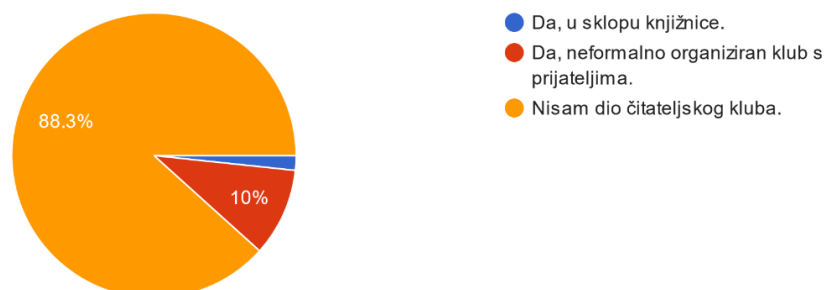

Slika 13. Kupnja knjiga

Četrdeset studenata (76.7%) odgovorilo je da kupuju, a četrnaestero (23.3%) da ne kupuju knjige. Rezultat potvrđuje zainteresiranost za čitanje. Većina ispitanika voli čitati, stoga ovaj rezultat ne iznenađuje, no svakako se preporučuje opširnije istražiti kakvu vrstu literature studenti kupuju, učestalost čitanja kupljenih knjiga u odnosu na učestalost posudbe knjiga te postoji li razlika u zainteresiranosti i vremenu čitanja kupljenih i posuđenih knjiga.

Jeste li učlanjeni u čitateljski klub?

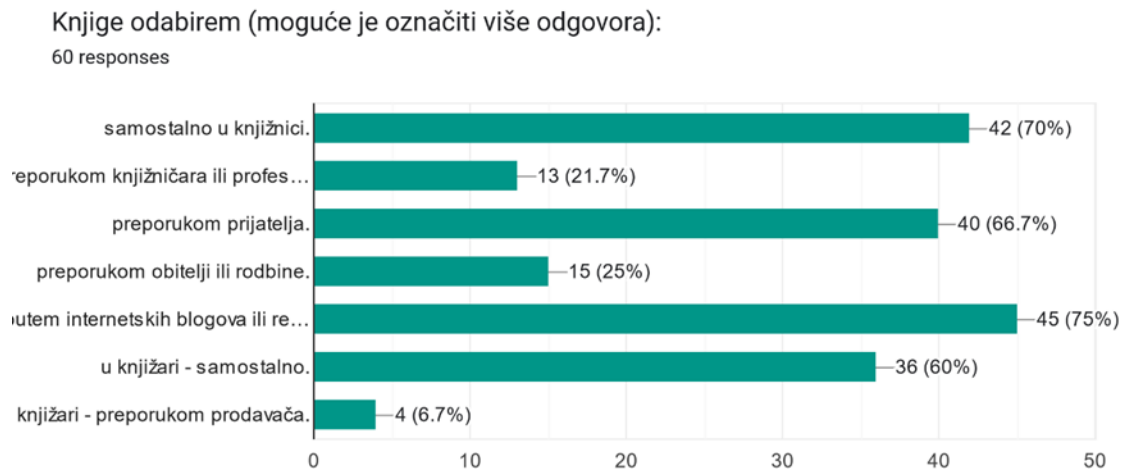
60 responses

Slika 14. Učlanjenost u čitateljske klubove

Poseban dio koji se ubuduće u nekim većim istraživanjima može detaljnije proučiti je učlanjenost u čitateljske klubove. Naime, pedeset troje ispitanika (88.3%) nije dio čitateljskog

kluba. Šestero (10%) ih je učlanjeno i neformalni čitateljski klub s prijateljima, a samo je jedan (1.7%) ispitanik odgovorio da je član čitateljskog kluba u sklopu knjižnice. Prema rezultatima četrnaestog grafikona, čitateljski klubovi rijetkost su među ispitanim studentima, ali ovakve i slične organizacije mogle bi biti dobar poticaj za čitanje ako ih se dovoljno promovira i informira studente. Upravo se razlozi slabijeg učlanjenja u čitateljske klubove među studentima Filozofskog fakulteta mogu proučiti u budućim istraživanjima.

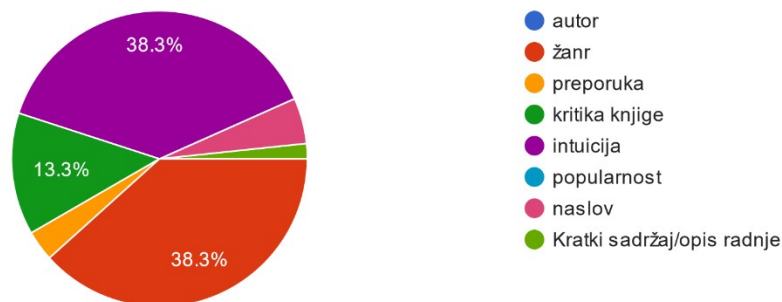

Slika 15. Načini odabira knjiga

U pitanju o načinu odabira knjiga bilo je moguće označiti više odgovora. Najčešći je odabrani odgovor prema rezultatu petnaestog grafikona bio da se knjige odabiru putem internetskih blogova ili recenzija što znači da studenti dosta prate recenzije, a i Internet im omogućava saznanje o knjigama. Internetski blogovi i mrežne stranice o čitanju koje prate obožavatelji knjiga novo su obilježje nastalo razvojem tehnologije i društvenih mreža koje svakako treba temeljitije proučiti kao temu zasebnog istraživanja. Nešto manje češći odgovori su da se knjige odabiru samostalno u knjižnici ili preporukom prijatelja. Ispitanici očito vole sami potražiti knjige, ali će poslušati i preporuke prijatelja. Slijedi i četvrti najučestaliji odgovor koji upućuje da studenti također često samoinicijativno odabiru knjigu u knjižari. Rjeđe se knjige odabiru preporukom obitelji ili rodbine te preporukom knjižničara ili profesora, a najrjeđe preporukom prodavača u knjižari. Prema navedenim rezultatima studenti ipak više traže knjige u knjižnici nego u knjižarama, a najviše sami odlučuju što će konačno čitati.

Odlučujući aspekt pri odabiru knjige mi je:

60 responses

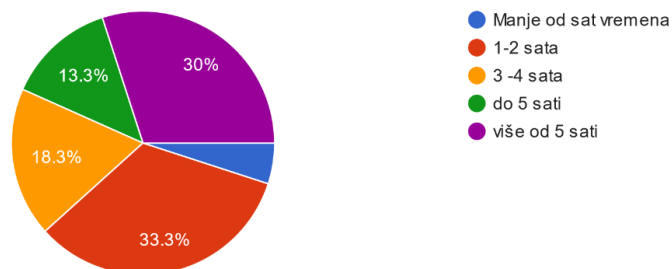
Slika 16. Odlučujući aspekt pri odabiru knjige

Dva najučestalija odlučujuća aspekta pri odabiru knjige su intuicija (38.3%) i žanr (38.3%) s jednakim postotkom odgovora šesnaestog grafikona. Oba je odgovora odabralo po dvadeset troje ispitanih te je u ovom pitanju bilo moguće odabrati samo jedan odgovor. Osmero (13.3%) odlučuje po kritici knjige. Troje (5%) odlučuje na temelju naslova, dvoje (3.3%) po preporuci i jedan ispitanik (1.7%) iskoristio je opciju dodavanja odgovora te napisao da odlučuje po kratkom sadržaju, odnosno opisu radnje. Nijedan ispitanik nije odabrao autora ili popularnost knjige kao odlučujući aspekt pri odabiru. Ispitanici ipak najviše odlučuju intuitivno, ali će se jednako fokusirati i na određeni žanr ili temu. Gledaju se i kritike, preporuke i recenzije, ali to neće uvijek biti presudni aspekti.

4.3.3. Učestalost čitanja

Tjedno čitam:

60 responses

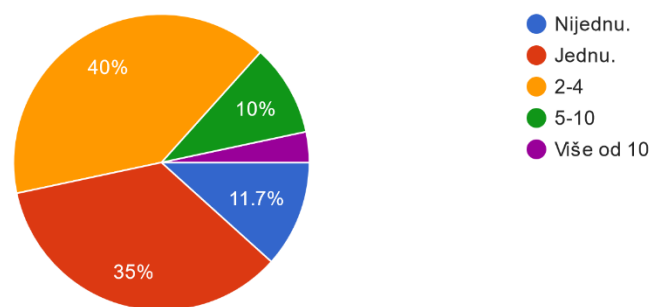
Slika 17. Tjedna učestalost čitanja

Najviše ispitanika tjedno čita vrlo redovito, osmero do pet sati (13.3%) i osamnaestero (30%) više od pet sati. Dvadesetero (33.3%) ih čita jedan do dva sata tjedno. Jedanaestero

(18.3%) ih čita tri do četiri sata tjedno. Iako većina studenata po toj logici čita nekoliko puta tjedno ili svaki dan, po rezultatima sedamnaestog grafikona najviše je onih koji čitaju jedan do dva sata tjedno. Samo troje (5%) ih čita manje od sat vremena tjedno. Stvaran raspored vremena čitanja ovisi o individualnim okolnostima te bi razloge zbog kojih studenti čitaju manje ili više također trebalo ubuduće istražiti. .

Koliko ste knjiga pročitali u posljednjih mjesec dana?

60 responses

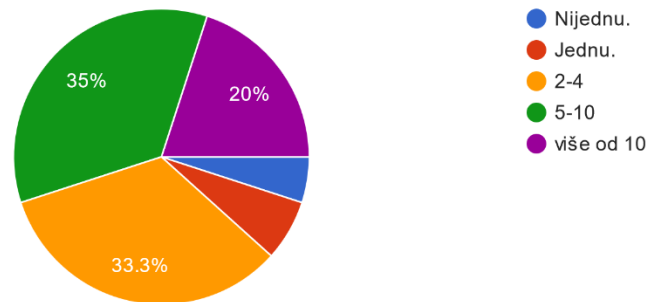

Slika 18. Učestalost čitanja u posljednjih mjesec dana

Dvadeset četvero ispitanika (40%) odgovorilo je da su u proteklih mjesec dana prije ispunjavanja ankete pročitali od dvije do četiri knjige. To je najčešći odgovor prikazan u osamnaestom grafikonu. Dvadeset i jedan ispitanik (35%) pročitao je jednu knjigu. Sedmero ispitanih (11.7%) nije pročitao nijednu knjigu tijekom mjesec dana prije ispunjavanja ankete. Šestero (10%) ih je tada pročitao između pet i deset knjiga u proteklih mjesec dana, a samo dvoje (3.3%) više od deset knjiga. Iako je većina ispitanika odgovorila na anketu u periodu pred ispitne rokove kad je moguće da su čitali najviše, može se reći da većina čita dovoljno, ponekad i dosta ambicioznu količinu knjiga za period od mjesec dana. Ipak, pitanje je koliko svakom treba vremena za čitanje, čita li se doista pozorno ili površno i detaljnije bi se u narednim istraživanjima mogla proučavati učestalost u odnosu na koncentraciju pojedinca, kompleksnost i vrstu literature.

Koliko knjiga planirate pročitati tijekom ljetnih praznika, nevezano za fakultetske obaveze?

60 responses

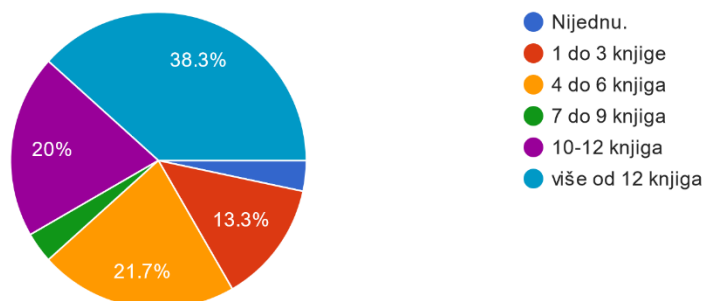

Slika 19. Planirana količina knjiga za čitanje tijekom ljetnih praznika

Devetnaesti grafikon prikazuje planiranu količinu knjiga koju svaki ispitanik želi pročitati tijekom ljetnih praznika. Dvadeset i jedan student (35%) tijekom ljetnih praznika planira pročitati pet do deset knjiga. Dvadeset studenata (33.3%) planira pročitati dvije do četiri knjige, dvanaestero (20%) više od deset knjiga, četvero (6.7%) jednu, a troje (5%) nijednu knjigu. Ovim se pitanjem provjerava želja studenata za čitanjem u slobodno vrijeme, međutim, bilo bi zanimljivo ubuduće istražiti koliko ih zapravo pročita onoliko knjiga koliko planiraju u određenom razdoblju kako bi se utvrdilo koliko su studenti dosljedni u planovima čitanja, ali bi bilo teško znati jesu li ti rezultati vjerodostojni. Količina pročitanoj vjerojatno ovisi i o tome čitaju li doista radi zabave ili i zbog učenja tijekom ispitnih rokova te kakvu vrstu literature čitaju tijekom ljeta.

Koliko ste knjiga pročitali u posljednjih godinu dana?

60 responses

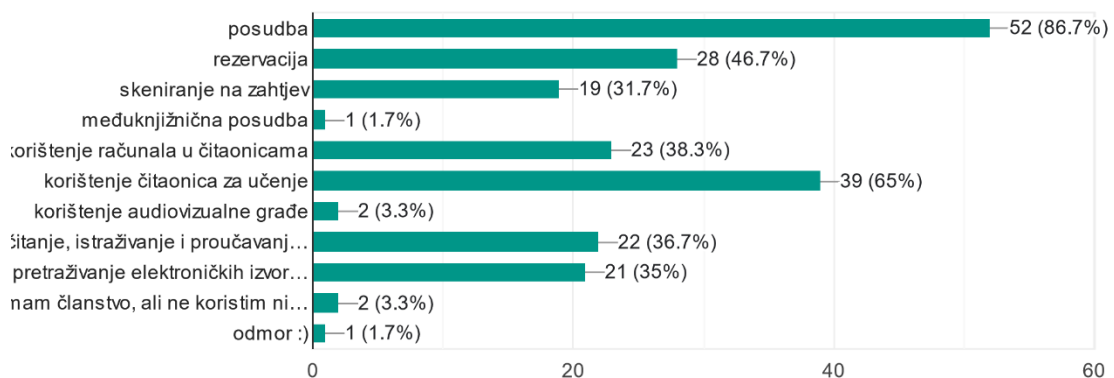
Slika 20. Učestalost čitanja u posljednjih godinu dana

O tijeku čitanosti možda se najviše može saznati u pitanju o godišnjoj količini pročitanih knjiga. Dvadeset troje studenata (38.3%) u posljednjih je godinu dana pročitalo više od

dvanaest knjiga, trinaestero (21.7%) četiri do šest knjiga, dvanaestero (20%) deset do dvanaest knjiga, osmero (13.3%) jednu do tri knjige, dvoje (3.3%) sedam do devet knjiga i dvoje (3.3%) nije pročitao nijednu knjigu. Ne može se ustanoviti koliko su knjiga cjelovito pročitali i sadrži li prikaz dvadesetog grafikona samo količinu knjiga kojih se sjećaju da su ih čitali i znaju li svi točan broj, no s obzirom na to da prema rezultatima gotovo svi ispitanici godišnje pročitaju barem nekoliko knjiga, rezultati djeluju pozitivno i poticajno za daljnje promoviranje važnosti čitanja.

4.3.4. Ispitivanje korištenja knjižničnih usluga

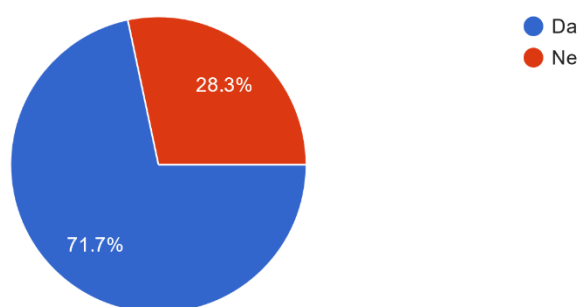
Slika 21. Korištene usluge Knjižnice Filozofskog fakulteta

Sljedeći dio ispitivanja odnosio se na ispitivanje interesa za korištenje knjižničnih usluga Knjižnice Filozofskog fakulteta. Pedeset dvoje od ukupno 60 ispitanih (86.7%) posuđuje knjige u Knjižnici Filozofskog fakulteta. To je, kao što je i očekivano, najčešće korištena usluga. Trideset devetero (65%) ih koristi čitaonice za učenje. Dvadeset osmero (46.7%) koristi uslugu rezervacije građe. Dvadeset troje (38.3%) koristi računala u čitaonicama. Dvadeset dvoje (36.7%) koristi knjižnicu radi čitanja, istraživanja i proučavanja tiskane građe (knjige, časopisi, disertacije, diplomski radovi...). Dvadeset i jedan student pretražuje elektroničke izvore (baze podataka, ODRAZ, FF Open Press...). Devetnaestero koristi uslugu skeniranja na zahtjev (31.7%). Dvoje (3.3%) koristi audiovizualnu građu. Dvoje (3.3%) ne koristi nijednu uslugu u Knjižnici Filozofskog fakulteta. Samo jedan ispitanik (1.7%) koristi opciju međuknjižnične posudbe, a dodan je i jedan odgovor (1.7%) da se Knjižnica Filozofskog fakulteta koristi radi odmora. Iz prikaza dvadeset prvog grafikona zaključuje se da studenti primarno koriste knjižnicu za posudbu knjiga i istraživanje, ali i da je Knjižnica

Filozofskog fakulteta studentima ugodno mjesto za učenje i odmor. Znatna razlika u broju odgovora o proučavanju tiskanih i pretraživanju elektroničkih izvora nije primijećena. Potrebno je češće promovirati i educirati studente o uslugama koje se slabije koriste, no učestalost korištenja usluga ovisi i o individualnoj potrebi korisnika za pojedinim uslugama koje su i dalje nekim studentima potrebne iako se manje koriste. Malo je ispitanika koji uopće ne koriste knjižnične usluge što je svakako dobro premda nije idealno.

Osim članstva u Knjižnici Filozofskog fakulteta, imam aktivno članstvo u barem jednoj drugoj hrvatskoj knjižnici.

60 responses

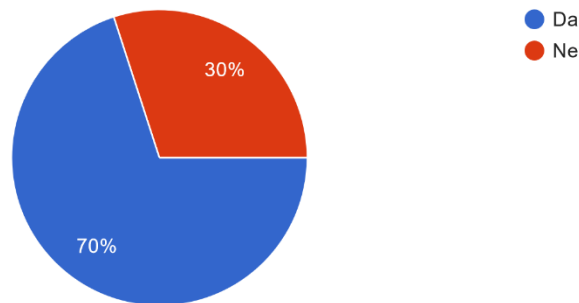

Slika 22. Članstvo u drugim hrvatskim knjižnicama

Kao što se vidi iz dvadeset drugog grafikona, većina ispitanih studenata, njih četrdeset i troje (71.7%), ima aktivno članstvo u barem jednoj drugoj hrvatskoj knjižnici, a sedamnaestero (28.3%) ih nije učlanjeno ni u jednu drugu Knjižnicu osim Knjižnice Filozofskog fakulteta. Ovaj je podatak bilo važno ispitati kako bi se provjerilo koliko studenti koriste knjižnice uopće. Ako rijetko ili uopće ne koriste knjižnicu Filozofskog fakulteta, trebalo bi istražiti zašto je tako, smatraju li da im je članstvo u jednoj knjižnici dovoljno ili koriste članstvo u drugoj knjižnici. Dok je nekima Knjižnica Filozofskog fakulteta jedini izvor za posudbu, pretraživanje i proučavanje, drugi će zbog potrebe za drugim knjižničnim uslugama koristiti više knjižnica.

Uz članstvo u Knjižnici Filozofskog fakulteta, trenutno imam i aktivno knjižnično članstvo u gradskoj/narodnoj/ mjesnoj/općinskoj knjižnici u svojem mjestu prebivališta.

60 responses

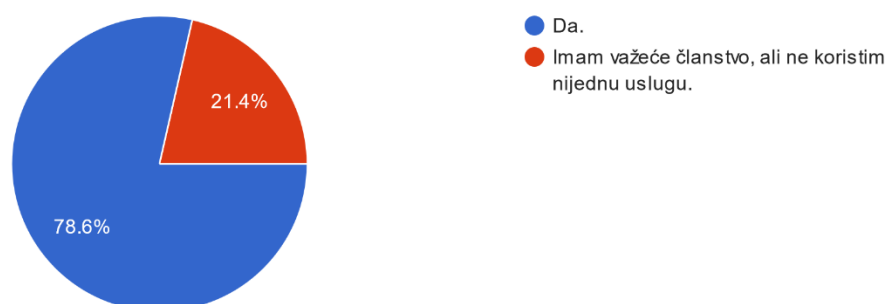

Slika 23. Knjižnično članstvo u mjestu prebivališta

Rezultati su gotovo identični za članstvo u knjižnicama u mjestu prebivališta svakog ispitanika što se vidi iz dvadeset trećeg grafikona. Četrdeset dvoje ispitanika (70%) učlanjeni su u knjižnicu ili mrežu knjižnica u svom mjestu prebivališta, a osamnaestero nema članstvo u gradskoj/narodnoj/mjesnoj/općinskoj knjižnici u svom mjestu prebivališta. Ovaj rezultat treba detaljnije istražiti jer ne ovisi toliko o interesu za čitanje. Studenti zbog raznih životnih okolnosti mogu odlučiti da im članstvo ne treba što ne znači da ne žele članstvo u knjižnici. Ni članstvo ipak nije garancija da su aktivni korisnici knjižnice.

Koristim usluge knjižnice u svojem mjestu prebivališta.

42 responses

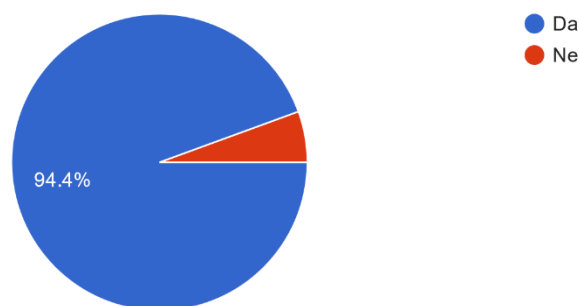
Slika 24. Korištenje knjižničnih usluga u mjestu prebivališta

O korištenju knjižničnih usluga u mjestu prebivališta ispitani su samo oni studenti koji su odgovorili da imaju aktivno članstvo. Od ukupno četrdeset dvoje ispitanika koji su odgovorili pozitivno, prema dvadeset četvrtom grafikonu trideset troje (78.6%) aktivno koristi knjižnične usluge u svom mjestu prebivališta, a devetero (21.4%) ima važeće članstvo, ali ne

koristi nijednu uslugu. Iz ovih odgovora se više saznaje o okolnostima ispitanika, no u narednim istraživanjima treba istražiti točne razloge zbog kojih neki studenti nisu aktivni korisnici.

Jeste li ikada imali aktivno članstvo i koristili usluge barem jedne knjižnice u svojem mjestu prebivališta?

18 responses

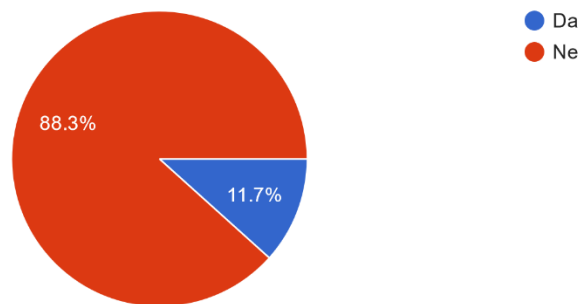

Slika 25. Provjera ranijeg korištenja knjižničnih usluga u mjestu prebivališta među neučlanjenim ispitanicima

Od osamnaestero koji su odgovorili da nemaju članstvo u knjižnici u svom mjestu prebivališta, sedamnaestero (94.4%) ih je odgovorilo da su prije imali aktivno članstvo, a samo jedan ispitanik (5.6%) nije nikada imao članstvo i koristio knjižnične usluge u mjestu prebivališta. Nije utvrđena nikakva poveznica s godinom pohađanja fakulteta, tj. među ovom skupinom ima i studenata prve godine i studenata pete godine. Zato se ovakav rezultat ne može pripisati nedostatku interesa, već ovisi o individualnoj odluci, koliko im je članstvo bilo potrebno i jesu li ga mogli i dalje koristiti. Studenti koji su se radi studija preselili u Zagreb nisu nužno zbog toga prestali koristiti knjižnice u mjestu u kojem su prije prebivali ili još prebivaju, ali ovaj rezultat pokazuje da je i to jedan od mogućih razloga jer su gotovo svi imali nekada aktivno članstvo i koristili te usluge. Visok udio tih studenata izražen dvadeset petim grafikonom pokazuje da su svi uglavnom bili upoznati s knjižnicama i prije studija. Daljnjim istraživanjima treba utvrditi jesu li navike čitanja i korištenja knjižnica razvijali samoinicijativno ili utjecajem okoline te postoji li poveznica između odgoja od ranog djetinjstva i stjecanja ili pak nedostatka tih navika.

Trenutno imam aktivno članstvo u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu

60 responses

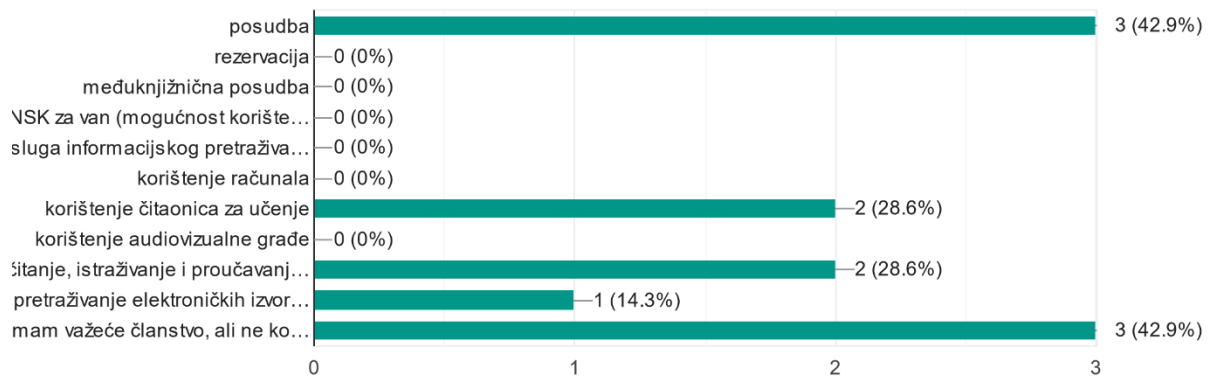

Slika 26. Provjera trenutno aktivnih članova Nacionalne i sveučilišne knjižnice Zagreb

U suprotnosti s članstvom u Knjižnici Filozofskog fakulteta i drugim knjižnicama, mali je udio ispitanih studenata koji su učlanjeni i u Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu. Naime, grafikon pod rednim brojem dvadeset šest pokazuje da je samo sedmero ispitanika (11.7%) učlanjeno u Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu, a ostalih pedeset troje (88.3%) nema aktivno članstvo. Ispitani studenti Filozofskog fakulteta najviše koriste Knjižnicu Filozofskog fakulteta, eventualno uz druge knjižnice u Zagrebu ili u Hrvatskoj. S obzirom na to da gotovo nitko od ispitanika ne koristi međuknjižničnu posudbu, iz rezultata proizlazi da većina ispitanih najviše posuđuje građu koja se nalazi u Knjižnici Filozofskog fakulteta. Fakultetska knjižnica pruža im građu potrebnu tijekom studiranja. Također, uz brojne knjižare i članstvo u drugim knjižnicama oni koji vole čitati lako pronalaze dodatne naslove za rekreativno čitanje. Članstvo se u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, za razliku od članstva u Knjižnici Filozofskog fakulteta, plaća što sigurno utječe na učlanjenje i studenti se ne učlanjuju ili prekidaju članstvo ako nisu sigurni da će redovito koristiti usluge ove knjižnice.

Molim da među uslugama koje nudi NSK označite one koje koristite. Potrebno je označiti ako imate aktivno članstvo, a ne koristite nijednu uslugu ili dodati uslugu koju koristite ako nije navedena.

7 responses

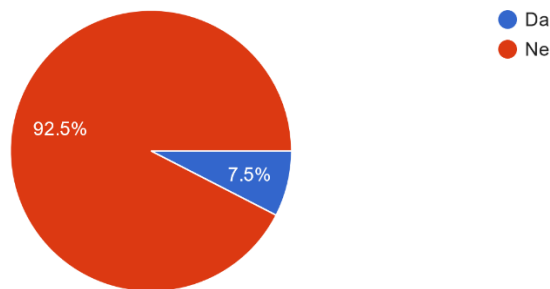

Slika 27. Korištene usluge Nacionalne i sveučilišne knjižnice

Od sedmero ispitanika koji su učlanjeni u Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu, troje (42.3%) je odgovorilo da ima aktivno članstvo, ali da ne koristi nijednu uslugu i svi koji su tako odgovorili su prva godina preddiplomskog studija. Troje (42.3%) posuđuje knjižničnu građu, dvoje (28.6%) koristi čitaonice za učenje, dvoje (28.6%) čita, istražuje i proučava tiskanu građu (knjige, časopisi, disertacije, diplomski radovi...). Samo jedan ispitanik (14.3%) pretražuje elektroničke izvore (Hrvatske bibliografije, baze podataka, Digitalne zbirke NSK...). Kao što se vidi iz dvadeset sedmog grafikona, nijedan ispitanik ne koristi sljedeće usluge: rezervacija, međuknjižnična posudba, NSK za van (mogućnost korištenja informacijskih izvora i NSK usluga na daljinu), usluga informacijskog pretraživanja *Pitajte knjižničara*, korištenje računala i korištenje audiovizualne građe. Šteta je što ne koriste neke kvalitetne usluge i trebalo bi temeljito istražiti zašto je zaista tako. Ima puno usluga i zato bi ih trebalo više promovirati i paziti da su svi studenti informirani kako bi bili svjesni koje sve usluge mogu koristiti te kako bi ih mogli proučiti i isprobati. Treba ih zainteresirati za manje korištene usluge Knjižnice Filozofskog fakulteta pružanjem informacija na društvenim mrežama, ali i u prostorima Filozofskog fakulteta te pri tome ukazati na sličnosti i razlike s uslugama Nacionalne i Sveučilišne knjižnice i gradskih knjižnica kako bi točno znali koje usluge nudi svaka knjižnica.

Jeste li ikada imali aktivno članstvo u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu?

53 responses

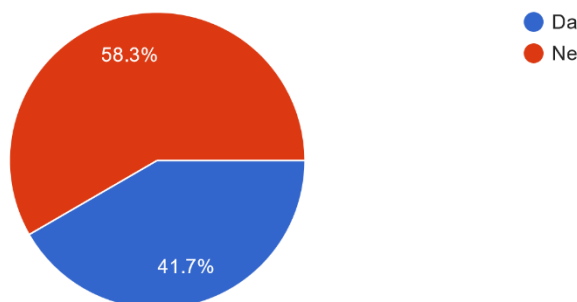

Slika 28. Provjera ranijeg korištenja usluga Nacionalne i sveučilišne knjižnice među neučlanjenim ispitanicima

Prema rezultatima dvadeset osmog grafikona, od pedeset troje studenata koji su odgovorili da nisu učlanjeni u Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu, samo je četvero (7.5%) prije imalo aktivno članstvo, a ostalih četrdeset devetero nije (92.5%). Svi koji su imali aktivno članstvo trenutno su na petoj godini studija što potvrđuje pretpostavku da se poneki studenti učlane na početku ili tijekom studija. Ipak, to je mali broj u odnosu na studente koji se nisu još učlanili u Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu. Potrebno je detaljnije istražiti koliko studenata Filozofskog fakulteta zaista nije učlanjeno, koliko ih je prekinulo članstvo i koji su čimbenici bili presudni.

Trenutno imam aktivno članstvo u Knjižnicama grada Zagreba.

60 responses

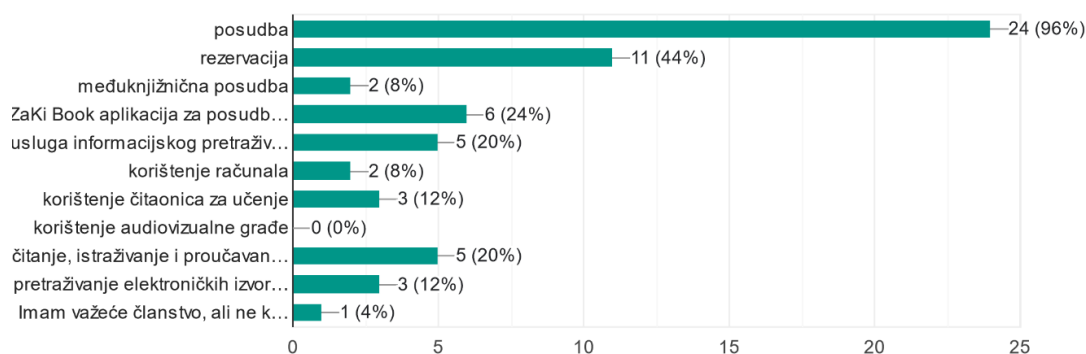
Slika 29. Provjera trenutno aktivnih članova Knjižnica grada Zagreba

Dvadeset deveti grafikon pokazuje da dvadeset petero ispitanika (41.7%) ima aktivno članstvo u Knjižnicama grada Zagreba dok trideset petero ispitanika (58.3%) nije učlanjeno. Primijećeno je da je među učlanjenima više studenata diplomskih studija, odnosno njih četrnaestero, za što može postojati više razloga koje treba istražiti. Anketi je pristupilo više

ispitanika prve godine i nizak udio učlanjenih može upućivati da studenti koji nisu prije živjeli u Zagrebu nisu upoznati s mogućnostima učlanjenja u Knjižnice grada Zagreba, no to ne mora značiti i da su studenti koji žive u Zagrebu prije bili učlanjeni i nastavili plaćati članstvo. Učlanjenje u gradske knjižnice može biti poticajno za rekreativno čitanje, alko im za tu svrhu dovoljna Knjižnica Filozofskog fakulteta. Ipak, jasno je da studente treba potaknuti na korištenje knjižničnih usluga Knjižnica grada Zagreba jednako kao i ostale korisnike, pojačati suradnju između fakultetskih i gradskih knjižnica i osmišljavati nove ideje kako privući studente kao nove korisnike. Studenti diplomskog studija koji ipak studiraju duže imali su više prilike učlaniti se u Knjižnice grada Zagreba. To pogotovo vrijedi ako su već imali prebivalište u Zagrebu, a zbog kompleksnijeg studijskog programa na diplomskoj razini im je to članstvo korisnije jer imaju veći pristup i knjižničnoj građi koju mogu posuditi za rekreativno čitanje i građi koja im treba za studij, a koja se često može naći i u gradskim knjižnicama ako su svi dostupni primjerci u fakultetskoj knjižnici posuđeni. Potrebno je učinkovitije usmjeravati studente na korištenje usluga koje im mogu biti korisne i tijekom i nakon studija.

Molim da označite usluge KGZ-a koje koristite. Potrebno je označiti ukoliko imate članstvo, ali ne koristite nijednu uslugu ili dodati uslugu koju koristite, a nije navedena.

25 responses

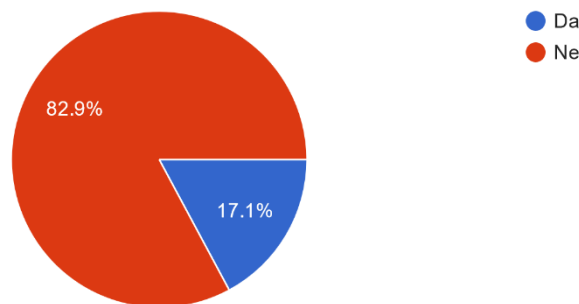
Slika 30. Korištene usluge Knjižnica grada Zagreba

Trideseti graf prikazuje koliko ispitanika koristi pojedine usluge Knjižnica grada Zagreba. Od dvadeset petero studenata koji su korisnici Knjižnica grada Zagreba, dvadeset četvero (96%) ih posuđuje knjižnični građu u zagrebačkim knjižnicama. Jedanaestero (44%) ih koristi uslugu rezervacije građe. Šestero (24%) ih koristi *ZaKi Book* aplikaciju za posudbu e-knjiga. To je relativno nova usluga koja još ne nudi velik izbor e-knjiga, ali je to svakako korak dalje za razvoj knjižničnih usluga jer se nudi više mogućnosti i fleksibilnosti, npr. knjiga će po

isteku roka posudbe automatski biti vraćena čime se sprječava zakasnina te nije potrebno fizički otići u knjižnicu. Iako većina nažalost ne koristi tu uslugu, važno je istaknuti da je prema ovim rezultatima to ipak jedna od traženijih usluga. Petero ispitanika (20%) koristi uslugu informacijskog pretraživanja *Pitajte knjižničare*, a isti broj ispitanika (20%) čita, istražuje i proučava tiskanu građu (knjige, časopisi, disertacije, diplomski radovi...). Troje (12%) koristi čitaonice za učenje. Troje (12%) pretražuje elektroničke izvore (Digitalizirana zagrebačka baština, Besplatne *eKnjige*, Virtualne izložbe...). Dvoje koristi računala (8%). Dvoje koristi međuknjižničnu posudbu (8%) i zanimljivo je da su ti ispitanici na diplomskoj razini studija što može biti pokazatelj da se na višim godinama studija razvija interes za korištenje drugih knjižničnih usluga, ali se taj interes ne može potvrditi. Nijedan ispitanik nije odgovorio da koristi uslugu audiovizualne građe, a samo jedan ispitanik (1.4%) ima važeće članstvo, ali ne koristi nijednu uslugu. Ispitanik je s prve godine preddiplomskog studija kao što su odgovorili ispitanici u dvadeset sedmom pitanju koji imaju aktivno članstvo u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, ali ga ne koriste. Interes postoji, ali studenti na prvoj godini očito nisu još uspjeli isprobati sve usluge i knjižnice koje ih zanimaju. Manjak interesa za pojedine usluge također treba detaljnije istražiti.

Jeste li ikada imali aktivno članstvo u gradskim knjižnicama u Zagrebu?
35 responses

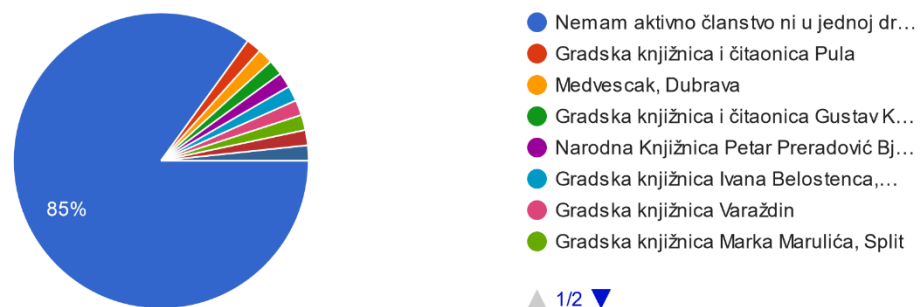
Slika 31. Provjera ranijeg korištenja usluga Knjižnica grada Zagreba među neučlanjenim ispitanicima

Od trideset petero studenata koji nisu učlanjeni u Knjižnice grada Zagreba, trideset prvi grafikom prikazuje da je samo šestero (17.1%) prije imalo članstvo u Knjižnicama grada Zagreba. Ostalih dvadeset devetero (82.9%) nikada nije imalo članstvo. Nema korelacije između godine studija i učlanjenosti jer je od šestero učlanjenih troje s prve i troje s pete godine. Neki od ranije učlanjenih odgovorili su pozitivno i u prijašnjem pitanju o učlanjenosti u svom mjestu prebivališta, no to ne mora značiti da su prije živjeli u Zagrebu isto kao što

nije sigurno da među neučlanjenima nema studenata iz Zagreba. Broj studenata koji nikad nisu bili učlanjeni gotovo je jednak broju studenata koji su bili ili su trenutno učlanjeni tako da sigurno ima puno faktora koji su doveli do ovog rezultata. Iako je logično da je među studentima Filozofskog fakulteta najkorištenija Knjižnica Filozofskog fakulteta, bilo bi dobro pokušati više promovirati mogućnosti koje Knjižnice grada Zagreba mogu ponuditi studentima jer bi ih se tako i više poticalo na čitanje u slobodno vrijeme. Ubrzo nakon što je ova anketa provedena, Knjižnice grada Zagreba uvele su novu aplikaciju *eZaKi*. Korištenje usluga kao što su rezervacija i posudba e-knjiga više se ne odvija preko mrežnog kataloga, nego su sve usluge, uključujući produženje članstva i informacije o članu dostupne prijavom u mrežnu aplikaciju koja se može instalirati i na mobitel. Ubuduće bi bilo zanimljivo istražiti kako će aplikacija utjecati na studente, ali i na sve druge korisnike, hoće li biti zadovoljni ovom inovacijom te je li to dobar način da se privuku novi i sadašnji korisnici.

Ukoliko imate aktivno članstvo u jednoj ili više knjižnica koje se ne spominju u anketi, možete ih navesti ovdje:

60 responses

Slika 32. Aktivno članstvo u knjižnicama koje nisu dio ankete

U posljednjem pitanju u ovoj sekciji studenti su mogli navesti ako su članovi neke druge knjižnice koja se ne spominje u anketi. Pedeset i jedan ispitanik (85%) navodi da nema članstvo ni u jednoj drugoj knjižnici što je jasan najčešći odgovor trideset drugog grafikona. Dvoje ispitanika navelo je zagrebačke knjižnice koje nisu posebno spomenute, ali spadaju u mreže Knjižnica grada Zagreba: Knjižnica Bogdana Ogrizovića, Knjižnica Medveščak i Knjižnica Dubrava. To su zapravo korisne informacije jer su studenti istaknuli Knjižnice grada Zagreba u kojima su očito najviše aktivni. Druge hrvatske knjižnice koje se spominju su: Gradska knjižnica i čitaonica Pula, Gradska knjižnica i čitaonica Gustav Krklec Ivanec, Narodna knjižnica Petar Preradović Bjelovar, Gradska knjižnica Ivana Belostenca Ozalj,

Gradska knjižnica Ivana Gorana Kovačića Karlovac, Gradska knjižnica Varaždin, Gradska knjižnica Marka Marulića Split, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica.

4.3.5. Odnos interesa za čitanje i korištenja knjižnica

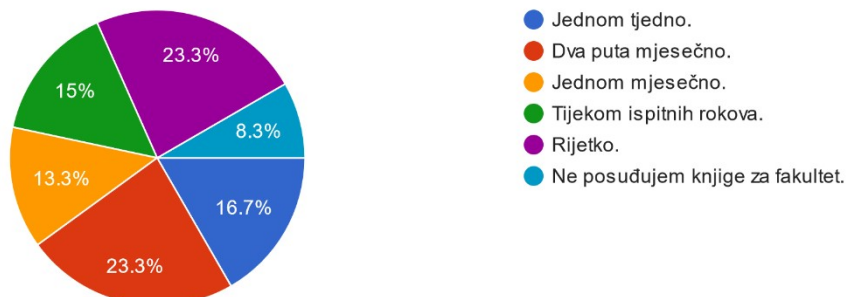
Usporedbom rezultata interesa za čitanje i korištenje knjižnica nije primijećena znatna razlika između studenata prve i pete godine. Većina ispitanika s obje godine voli ili obožava čitati te redovito koriste Knjižnicu Filozofskog fakulteta, a mnogi i druge knjižnice. Manje je ispitanika pete godine što može biti vezano uz interes za temu, ali je među njima samo troje ispitanika koji uglavnom ne vole ili niti vole niti ne vole čitati. Četvero je ispitanika prve godine koji uglavnom ne vole ili niti vole niti ne vole čitati, no ispitano je više ispitanika prve godine što također povećava interes, a ne treba zanemariti i da je studenata prve godine inače više i da su vjerojatno zato bili dostupniji i motiviraniji za rješavanje ankete. Za skupinu studenata prve godine je specifično da je troje studenata odgovorilo da voli čitati, ali oni uglavnom kupuju knjige, a članstva u knjižnicama koja imaju slabije ili uopće ne koriste. Takav uzorak nije čest, ali uopće nije uočen među ispitanicima pete godine pa bi se slabije korištenje moglo pripisati manjku iskustva. Potrebno je ubuduće istražiti osjećaju li se mlađi studenti sigurnije kupnjom knjiga koje im trebaju i koje žele čitati ili zaista nisu još imali potrebu za posudbom u knjižnicama. U suprotnosti s ovom navikom pojedinih studenata prve godine, u obje skupine ispitanika ima onih koji nisu entuzijastični čitatelji, ali svejedno koriste knjižnice, ili barem Knjižnicu Filozofskog fakulteta zbog studijskih obaveza. Iako je očekivano da će ispitanika koji ne vole čitati i ne koriste knjižnice biti više, no da oni neće nužno prevladavati, istraživanjem se više saznaje o ispitanicima koji vole čitanje i knjižnice, a nisu ispitanici bili najviše voljni sudjelovati upravo zato što im je ta tema bila bliska. Nije moguće utvrditi koliko studenata eventualno nije ispunilo anketu zato što ih tema ne zanima, ali je sigurno da su se najviše javljali studenti koje interesira ova tema. Više o točnim razlozima zašto neki ne vole i čitanje i knjižnice trebalo bi se ipak istražiti u anketi namijenjenoj isključivo tim ispitanicima. Detaljnijim ispitivanjem te populacije moglo bi se istražiti postoje li mogućnosti poboljšanja knjižničnih i čitateljskih usluga kojima bi se njih motiviralo na češće čitanje i posjete knjižnici. Premda izgleda da većina studenata Filozofskog fakulteta zbog prirode studija jednostavno već ima afinitet prema čitanju i

knjižnicama, uvijek će biti studenata koje čitanje i knjižnice ne zanimaju, nemaju razvijene čitateljske navike ili im je teže pronaći literaturu koja bi ih mogla zanimati.

4.3.6. Učestalost posudbe i posjećivanja knjižnica

Koliko često posuđujete knjige za fakultet?

60 responses

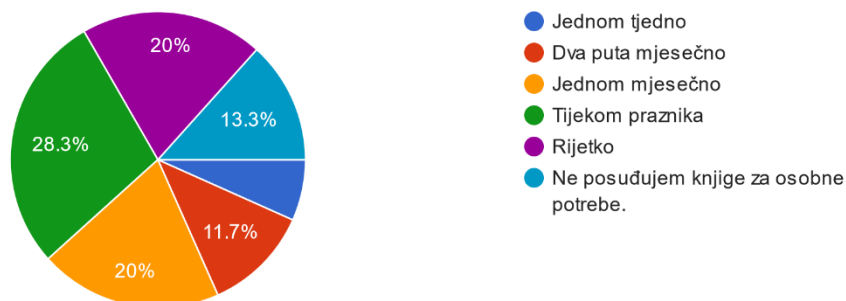

Slika 33. Učestalost posudbe knjiga za fakultet

U posljednjoj sekciji o učestalosti posuđivanja ispitanici su najprije odgovorili koliko često posuđuju knjige za fakultet. Trideset treći grafikon prikazuje raznolike odgovore. Desetero (16.7%) ih posuđuje knjige jednom tjedno, četrnaestero (23.3%) dva puta mjesečno, osmero (13.3%) jednom mjesečno, devetero (15%) tijekom ispitnih rokova, četrnaestero (23.3%) rijetko, a petero (8.3%) ne posuđuje knjige za fakultet. Jednak je broj odgovora da se posuđuje rijetko kao i dva puta mjesečno, no više od polovice posuđuje knjige redovito, dakle jednom tjedno, jednom ili dva puta mjesečno. Raznolikost odgovora dokazuje da se studentske informacijske potrebe razlikuju i daljnjim istraživanjem trebalo bi ispitati kako studenti nabavljaju literaturu za fakultet i o kojim sve čimbenicima ovisi učestalost posudbe.

Koliko često posuđujete knjige za osobne potrebe? (Odnosi se na građu koju čitate u slobodno vrijeme te koju ne posuđujete zbog studentskih obaveza)

60 responses

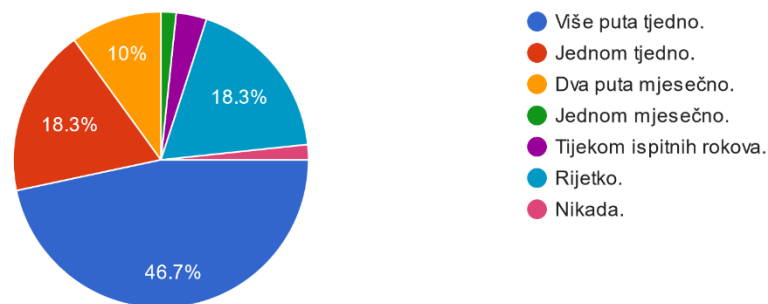

Slika 34. Učestalost posudbe knjiga za osobne potrebe

Rezultati trideset četvrtog grafikona odnosili su se na posudbu za čitanje u slobodno vrijeme i nevezano za studentske obaveze. Četvero (6.7%) posuđuje knjige za osobne potrebe jednom tjedno, sedmero (11.7%) dva puta mjesečno, a dvanaestero (20%) jednom mjesečno. Sedamnaestero (28.3%) posuđuje knjige za osobne potrebe tijekom praznika. Dvanaestero (20%) to čini rijetko. Osmero (13.3%) ne posuđuje knjige za osobne potrebe. Najveći postotak odgovora je da se knjige za slobodno vrijeme posuđuju tijekom praznika što možda govori više nego bilo koji drugi rezultat u trideset četvrtom grafikonu, no i jednak je postotak odgovora da se posuđuje rijetko kao i jednom mjesečno. Dakle, studenti imaju onoliko slobodnog vremena za čitanje koliko mogu s obzirom na druge obaveze, ali najviše vremena za rekreativno čitanje imaju tijekom praznika kada su opušteniji jer ipak nemaju puno prostora za razonodu tijekom ostatka godine.

Koliko često posjećujete Knjižnicu Filozofskog fakulteta?

60 responses

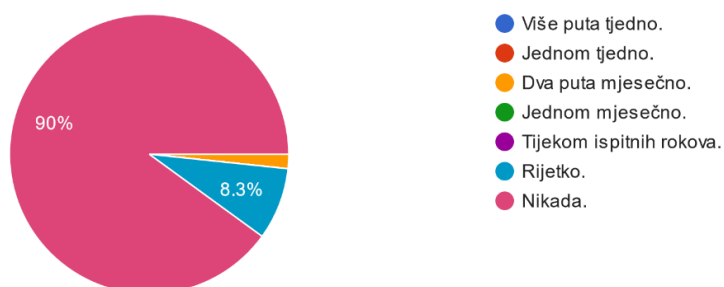

Slika 35. Posjećenost Knjižnice Filozofskog fakulteta

Veliki interes za korištenje Knjižnice Filozofskog fakulteta najbolje se vidi u rezultatima posjećenosti trideset petog grafikona. Dvadeset osmero (46.7%) ispitanika posjećuje Knjižnicu Filozofskog fakulteta više puta tjedno, jedanaestero (18.3%) jednom tjedno, šestoro (10%) dva puta mjesečno te ju jedan ispitanik (1.7%) posjećuje jednom mjesečno. Dvoje (3.3%) posjećuje Knjižnicu Filozofskog fakulteta tijekom ispitnih rokova, jedanaestero (18.3%) rijetko, a samo jedan ispitanik (1.7%) nikada. Iako studenti koji su odgovorili da ne vole puno čitati rijetko posjećuju knjižnicu, provođenje vremena u knjižnici ovisi o individualnim mogućnostima te su i neki koji ne vole čitati izjavili da su često u knjižnici a oni koji jako vole čitati neće nužno jako često provoditi vrijeme u knjižnici. Daljnim istraživanjima trebalo bi razjasniti je li tako zbog nedostatka vremena, zato što su članovi više knjižnica ili zbog drugih razloga.

Koliko često posjećujete Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu?

60 responses

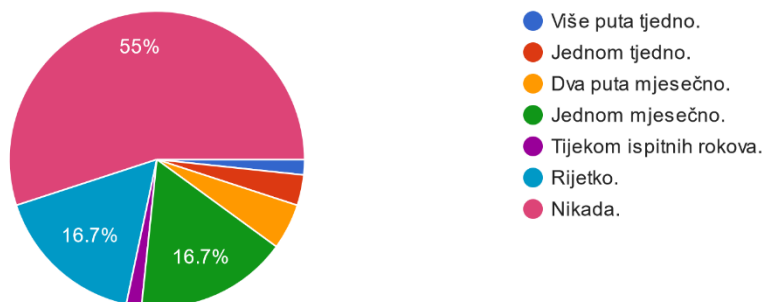

Slika 36. Posjećenost Nacionalne i sveučilišne knjižnice

Trideset šesti grafikoni potvrđuju nizak interes korištenja i nisku učestalost posjeta Nacionalnoj i Sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Pedeset četvero (90%) ispitanika nikada ne posjećuje Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu, petero (8.3%) rijetko i samo jedan ispitanik (1.7%) posjećuje Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu dva puta mjesečno. Jasno je da treba više poticati studente na korištenje Nacionalne i sveučilišne knjižnice čak i ako neće postati dugoročno aktivni članovi.

Koliko često posjećujete gradske knjižnice u Zagrebu?

60 responses

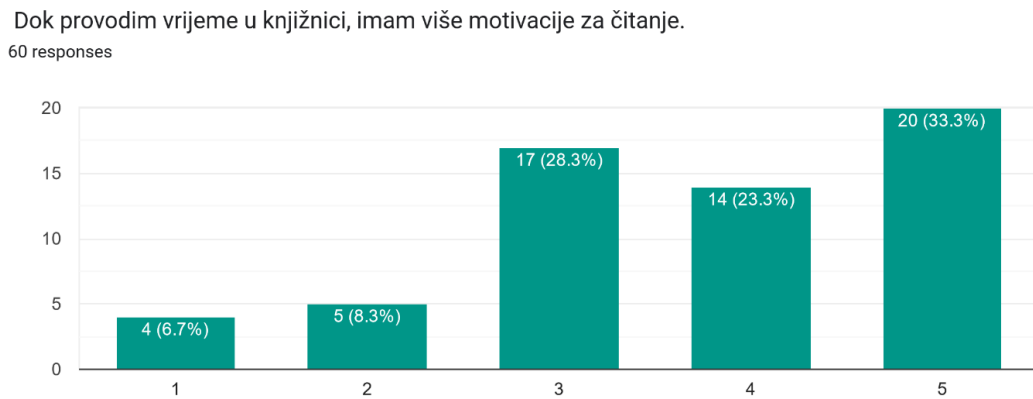

Slika 37. Posjećenost Knjižnica grada Zagreba

Knjižnice grada Zagreba studenti posjećuju više, ali također, što se vidi iz trideset sedmog grafikona, ne jako često. Trideset troje ispitanika (55%) nikada ne posjećuje Knjižnice grada Zagreba, desetero rijetko (16.7%), a samo jedan ispitanik posjećuje Knjižnice grada Zagreba tijekom ispitnih rokova. Desetero (16.7%) ispitanika posjećuje zagrebačke gradske knjižnice jednom mjesečno, troje (5%) dva puta mjesečno, dvoje (3.3%) jednom tjedno i jedan

ispitanik (1.7%) više puta tjedno. Knjižnice grada Zagreba također treba više promovirati i poticati studente da ih posjećuju kako bi rezultati u budućim istraživanjima bili drugačiji.

4.3.7. Odnos motivacije, čitanja, posudbe i knjižnice

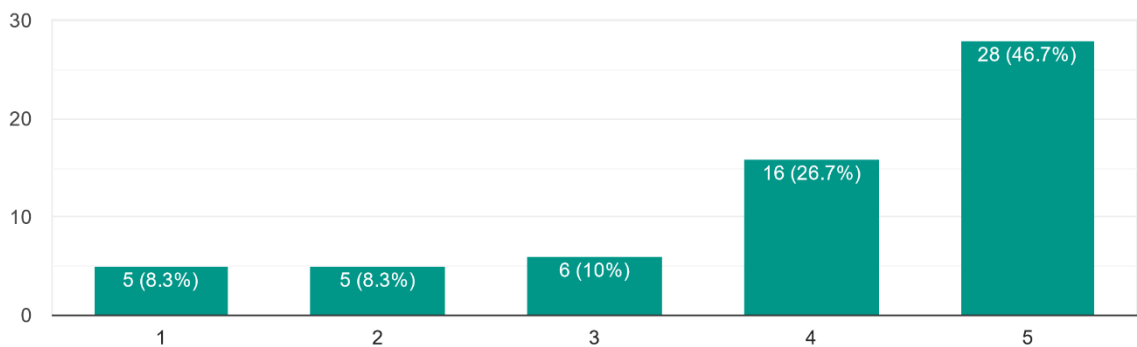
Slika 38. Odnos motivacije za čitanje i provođenja vremena u knjižnici

Studenti su se izjasnili koliko se slažu s tvrdnjom o odnosu motivacije za čitanje i provođenja vremena u knjižnici. Dvadesetero (33.3%) se u potpunosti slaže s tvrdnjom da ih provođenje vremena u knjižnici motivira za čitanje. Četrnaestero (23.3%) se uglavnom slaže, sedamnaestero (28.3%) se niti slaže niti ne slaže, petero (8.3%) se uglavnom ne slaže, a četvero (6.7%) se uopće ne slaže. Iz trideset osmog grafikona iščitava se da pretpostavka da će oni koji vole čitati imati više motivacije u knjižnici vrijedi za većinu, ali ne za sve. Oni koji vole čitati nisu uvijek odgovorili da će se osjećati posebno motiviraniji u knjižnici, neki koji ne vole čitati neće imati motivacije ni u knjižnici dok nekima koji su ranije odgovorili neutralno ili se uglavnom ne slažu da vole čitati atmosfera knjižnice ipak pomaže u povećanju motivacije.

Kad posudim knjigu koja me zanima, uvijek nađem vremena da ju pročitam do kraja.

60 responses

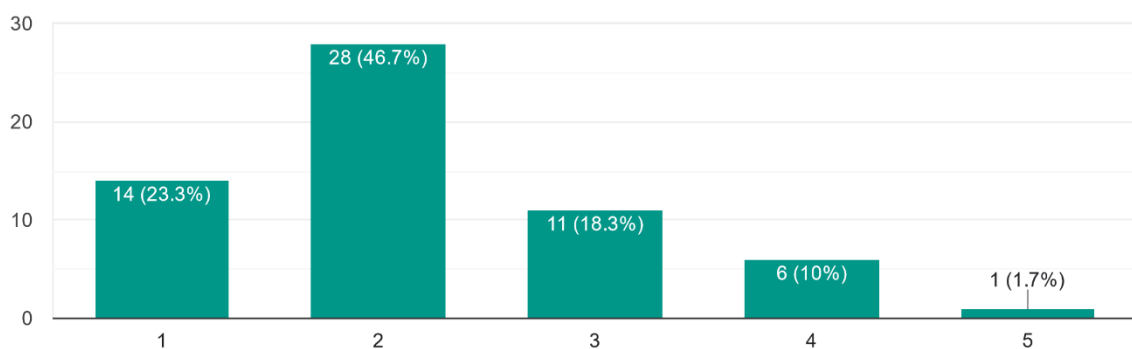

Slika 39. Dosljednosti u pronalasku vremena za čitanje ispitanicima zanimljive literature

Trideset deveti grafikon prikazuje koliko su studenti uporni u čitanju knjiga koje smatraju zanimljivima. Dvadeset osmero (46.7%), dakle, gotovo polovica, potpuno se slaže da uvijek nađe vremena da zanimljivu knjigu pročita do kraja. Šesnaestero (26.7%) se uglavnom slaže s navedenom tvrdnjom, šestero (10%) je neutralno, odnosno niti se slaže niti se ne slaže, petero (8.3%) se uglavnom ne slaže i petero (8.3%) se uopće ne slaže. Većina ispitanika bez obzira na ostale obaveze i učestalost čitanja, ipak pronalazi vremena za ono što žele pročitati.

Čak i kada posudim knjigu koja me zanima, lako gubim motivaciju za čitanje.

60 responses

Slika 40. Gubitak motivacije za čitanje ispitanicima zanimljive literature

Samo se jedan ispitanik (1.7%) potpuno slaže s tvrdnjom da lako gubi motivaciju za čitanje čak i kada posudi knjigu koja ga zanima. Šestero (10%) se uglavnom slaže, jedanaestero (18.3%) je neutralno, dvadeset osmero (46.7%) se uglavnom ne slaže, a četrnaestero (23.3%)

se uopće ne slaže. Ispitanik koji se u potpunosti slaže ranije, točnije u petom odgovoru, navodi da uglavnom ne voli čitati, ali neki ispitanici koji isto ne vole čitati u rezultatu četrdesetog grafikona odgovaraju potpuno suprotno. Čak i oni koji vole čitati ponekad izgube motivaciju za čitanje što ponovno znači da je motivacija individualna. Neki koji ne vole čitati neće izgubiti motivaciju ako im je knjiga zanimljiva dok neki koji vole čitati neće uvijek biti motivirani. Ipak, prema posljednjem, četrdesetom grafikonu, većina ne gubi lako motivaciju za čitanje djela koja ih zanimaju.

5. Zaključak

Proučavanjem interesa studenata Filozofskog fakulteta za knjige i knjižnice otkriveni su mnogi očekivani rezultati. Anketnim ispitivanjem ipak se nisu mogle utvrditi sve točne okolnosti ovih rezultata. Nije cilj samo utvrditi da je interes studenata za čitanje i knjižnice velik zato što se od studenata humanističkih i društvenih usmjerenja to i očekuje, nego i pokazati da nije uvijek tako i ovisno o korištenim uslugama predložiti poboljšanja za učinkovitije promoviranje čitanja i knjižnica. Sudionici istraživanja većinom su izrazili da vole čitanje, kupnju i posudbu knjiga, a u tome većini prostor knjižnice ne smanjuje motivaciju. Malo je ispitanih za koje se moglo zaključiti da ne vole čitanje jer su se neki od njih ipak složili da su motivirani u prostoru knjižnice ili kada ih djelo zanima, a neki su i redovitiji korisnici knjižnica od pojedinih studenata koji u potpunosti vole čitati. Takvi se rezultati pripisuju korištenju zbog studentskih obaveza što dokazuje da je potreba za knjižnicama ipak veća od mogućeg manjka afiniteta prema čitanju koji se smatra zabrinjavajućim problemom. Jasno je da je studentima Knjižnica Filozofskog fakulteta prvi izbor. Zbog suvremenog užurbanog načina života svakako je potreban poticaj u korištenju ostalih knjižnica kako bi došlo do stvarnog pomaka. Čitateljska motivacija ovisi i o brojnim društvenim promjenama, ali teško da će zbog pojave novih medija knjige i knjižnice izgubiti važnost. Studenti nisu odustali od tiskane građe i teško da će se to uskoro promijeniti, ali nije dovoljno ni samo promovirati poticanje čitanja nego pokušati razumjeti potrebe svih studenata i naći konkretnije načine da bi se zainteresiralo i one koji nisu razvili čitateljske navike. Usporedbom s ranijim istraživanjima jasno je da se pristup informacijama brzo mijenja, a korak naprijed je i aktivnost knjižnica na društvenim mrežama koje studenti najčešće koriste. Daljnjim istraživanjima treba nastaviti pratiti stav studenata prema čitanju i knjižnicama, a bilo bi zanimljivo i usporediti interes studenata Filozofskog fakulteta s interesom studenata na drugim fakultetima Sveučilišta u Zagrebu i na drugim sveučilištima. Detaljnije se treba istražiti koliko je razvoj čitateljskih navika od djetinjstva bitan za kasniji interes. Knjižnice grada Zagreba uvele su u međuvremenu aplikacije *ZaKiBook* i *eZaki* koje bi, ako se dovoljno promoviraju, mogle poslužiti kao dobar alat za povećanje interesa za čitanje. Ako se nešto slično, uključujući i inozemni projekt *Book Matchmaking*, uskoro uvede u fakultetskim knjižnicama, upravo bi takvi pristupi mogli pozitivno utjecati na studentsko poimanje čitanja i knjižnica, posebno među studentima kojima nije dovoljan tradicionalni pristup čitanju i knjižnicama.

Literatura

1. Antulov, Zorica i Kristian Burčul. (2020): "Pitanje opstanka tradicionalnih papirnih izvora informacija u suvremenim knjižnicama: osvrt na istraživanja provedena u visokoškolskim knjižnicama." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 63, br. 1-2: 109-129. <https://hrcak.srce.hr/252866>
2. Antulov, Zorica. (2021) "Poticanje čitanja kod studenata kao jedna od zadaća suvremenih visokoškolskih knjižnica." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 64, br. 2: 265-284. <https://hrcak.srce.hr/269699>
3. Banek Zorica, M., & Ivanjko, T. (2012) Knjižnice, studenti i društvene mreže: ispitivanje informacijskih navika studenata. U: *Zbornik radova*, 4, 135-143. https://www.researchgate.net/profile/Tomislav-Ivanjko-2/publication/263586609_Knjiznice_studenti_i_drustvene_mreze_ispitivanje_informacijskih_navika_studenata/links/58a1a58fa6fdccf5e970762d/Knjiznice-studenti-i-drustvene-mreze-ispitivanje-informacijskih-navika-studenata.pdf
4. Godina čitanja. 2021. Pristupljeno: 26. srpnja 2022. <https://citaj.hr/o-projektu/>
5. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. čitanje. Pristupljeno: 16.7.2022. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=13429>
6. Hrvatski jezični portal. n. d. "čitati" Pristupljeno: 16.7.2022. https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=flpkUBA%253D
7. Kačić-Bartulović, Helena. (2018) „Kultura čitanja studenata Hrvatskih studija.“ Završni rad. Sveučilište u Zagrebu.
8. Knjižnica Filozofskog fakulteta u Zagrebu. n.d. Facebook. Pristupljeno: 29.7.2022. <https://www.facebook.com/KnjiznicaFFZG/>
9. Knjižnica FFZG. n.d. Instagram. Pristupljeno: 29.7.2022. <https://www.instagram.com/knjiznicaffzg/?hl=en>
10. Manguel, Alberto. *Povijest čitanja*. (2001) Zagreb: Prometej.
11. Mihanović, Zoran i Ivana Markotić. (2016) "Marketing u nakladništvu – navike čitanja i kupnje knjiga sveučilišne studentske populacije." *Zbornik Sveučilišta u Dubrovniku*, br. 3: 135-158. <https://hrcak.srce.hr/169961>
12. Pamćenje (o) književnosti u svakodnevicu. 2021. „O projektu.“ Pristupljeno: 16.7. 2022., <https://pokus.ffzg.unizg.hr/>

13. Sabolović-Krajina, Dijana. 1999. „Čitanje – sposobnost nužna u svim medijima.“ U Mladi i čitanje u multimedijalnom okruženju. Stričević, Ivanka. 20. veljače 1998. Koprivnica. 5-6. Hrvatsko čitateljsko društvo.
14. Sievert, Kaia, Amber Fick, Becky Adamski, Ashley Merrill, and Danika LeMay. (2018): “Library, Library, Make Me a Match: Impact of Form-Based Readers’ Advisory on Academic Library Use and Student Leisure Reading.” Reference & User Services Quarterly 57, no. 4: 254–65. <https://www.jstor.org/stable/90022646>
15. Stipčević, Aleksandar. Sudbina knjige. (2000) Lokve: „Benja“.
16. Špac, Hrvoje. (2013) “Čitateljske Navike Studenata: Na Primjeru Sveučilišta u Zagrebu u Akademskoj Godini 2012./13.” Diplomski rad. Sveučilište u Zagrebu.
17. Žene i muškarci u Hrvatskoj 2021. (2021) Zagreb: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske. Pristupljeno: 28.7.2022. https://podaci.dzs.hr/media/zoyp1kuq/men_and_women_2021.pdf

Popis slika

Slika 1. Spol ispitanika	13
Slika 2. Dob ispitanika	13
Slika 3. Razine studija	14
Slika 4. Ustroj studija	15
Slika 5. Afinitet prema čitanju.....	17
Slika 6. Odnos čitanja zbog fakultetskih obaveza i čitanja uopće.....	18
Slika 7. Mišljenje o čitanju kao dodatnoj obavezi	18
Slika 8. Opuštanje kao razlog čitanja	19
Slika 9. Stav prema čitanju opsežnih djela.....	20
Slika 10. Odabir djela prema sadržaju	21
Slika 11. Najčitanija vrsta literature.....	21
Slika 12. Preferencija čitanja tiskanih knjiga	22
Slika 13. Kupnja knjiga.....	23
Slika 14. Učlanjenost u čitateljske klubove.....	23
Slika 15. Načini odabira knjiga.....	24
Slika 16. Odlučujući aspekt pri odabiru knjige	25
Slika 17. Tjedna učestalost čitanja	25
Slika 18. Učestalost čitanja u posljednjih mjesec dana	26
Slika 19. Planirana količina knjiga za čitanje tijekom ljetnih praznika.....	27
Slika 20. Učestalost čitanja u posljednjih godinu dana	27
Slika 21. Korištene usluge Knjižnice Filozofskog fakulteta	28
Slika 22. Članstvo u drugim hrvatskim knjižnicama	29
Slika 23. Knjižnično članstvo u mjestu prebivališta	30
Slika 24. Korištenje knjižničnih usluga u mjestu prebivališta	30
Slika 25. Provjera ranijeg korištenja knjižničnih usluga u mjestu prebivališta među neučlanjenim ispitanicima.....	31
Slika 26. Provjera trenutno aktivnih članova Nacionalne i sveučilišne knjižnice Zagreb	32
Slika 27. Korištene usluge Nacionalne i sveučilišne knjižnice	33
Slika 28. Provjera ranijeg korištenja usluga Nacionalne i sveučilišne knjižnice među neučlanjenim ispitanicima.....	34
Slika 29. Provjera trenutno aktivnih članova Knjižnica grada Zagreba	34

Slika 30. Korištene usluge Knjižnica grada Zagreba	35
Slika 31. Provjera ranijeg korištenja usluga Knjižnica grada Zagreba među neučlanjenim ispitanicima.....	36
Slika 32. Aktivno članstvo u knjižnicama koje nisu dio ankete.....	37
Slika 33. Učestalost posudbe knjiga za fakultet	40
Slika 34. Učestalost posudbe knjiga za osobne potrebe.....	40
Slika 35. Posjećenost Knjižnice Filozofskog fakulteta.....	41
Slika 36. Posjećenost Nacionalne i sveučilišne knjižnice	42
Slika 37. Posjećenost Knjižnica grada Zagreba	42
Slika 38. Odnos motivacije za čitanje i provođenja vremena u knjižnici.....	43
Slika 39. Dosljednosti u pronalasku vremena za čitanje ispitanicima zanimljive literature	44
Slika 40. Gubitak motivacije za čitanje ispitanicima zanimljive literature.....	44

Prilozi–Anketa

1. Spol:
  - Ženski
  - Muški
  - Ostalo:
2. Dob:
3. Godina studija:
  - Prva godina preddiplomskog studija
  - Druga godina diplomskog studija
4. Vrsta studijske grupe:
  - dvopredmetni studij
  - jednopredmetni studij
5. Naziv studijske grupe/ kombinacija studijskih grupa:

Interes za čitanje

U sljedećim odgovorima potrebno je označiti koliko se slažete s navedenim tvrdnjama brojevima 1-5 (br. 1- Uopće se ne slažem; br. 2- Uglavnom se ne slažem; br.3 Niti se slažem niti se ne slažem; br. 4- Uglavnom se slažem; br 5- U potpunosti se slažem).

6. Volim čitati.

Uopće se ne slažem. 1   2   3   4   5   U potpunosti se slažem.

7. Čitam samo ono što moram u sklopu fakultetskih obaveza.

Uopće se ne slažem. 1   2   3   4   5   U potpunosti se slažem.

8. Čitanje smatram dodatnom obavezom.

Uopće se ne slažem. 1   2   3   4   5   U potpunosti se slažem.

9. Čitanje mi pomaže da se opustim.

Uopće se ne slažem. 1   2   3   4   5   U potpunosti se slažem.

10. Nije mi problem čitati opsežna djela, npr. knjige duže od 200 stranica.

Uopće se ne slažem. 1   2   3   4   5   U potpunosti se slažem.

11. Biram samo ona djela koja mi se po sadržaju isprva čine zanimljiva.

Uopće se ne slažem. 1   2   3   4   5   U potpunosti se slažem.

12. Najviše čitam:

- književnost
- stručnu i znanstvenu literaturu
- reportaže, polemike, feljtone,
- novine i časopise
- portale i blogove
- ostalo:

13. Preferirate li čitati literaturu u tiskanom ili elektroničkom obliku?

- U tiskanom obliku.
- U elektroničkom obliku.
- Čitam podjednako i u tiskanom i u elektroničkom obliku.

14. Kupujete li knjige?

- Da.
- Ne.

15. Jeste li učlanjeni u čitateljski klub?

- Da, u sklopu knjižnice.
- Da, neformalno organiziran klub s prijateljima.
- Nisam dio čitateljskog kluba.

16. Knjige odabirem (moguće je označiti više odgovora):

- Samostalno u knjižnici.
- Preporukom knjižničara ili profesora.
- Preporukom prijatelja.
- Preporukom obitelji ili rodbine.
- Putem internetskih blogova ili recenzija.
- U knjižari – samostalno.
- U knjižari – preporukom prodavača.

17. Odlučujući aspekt pri odabiru knjige mi je:

- autor
- žanr
- preporuka
- kritika knjige
- intuicija
- popularnost
- naslov
- ostalo:

Učestalost čitanja

18. Tjedno čitam:

- manje od sat vremena
- 1-2 sata
- 3-4 sata
- do 5 sati
- više od 5 sati

19. Koliko ste knjiga pročitali u posljednjih mjesec dana?

- nijednu
- jednu
- 2-4
- 5-10
- više od 10

20. Koliko knjiga planirate pročitati tijekom ljetnih praznika, nevezano za fakultetske obaveze?

- nijednu
- jednu
- 2-4
- 5-10
- više od 10

21. Koliko ste knjiga pročitali u posljednjih godinu dana?

- nijednu
- 1 do 3 knjige
- 4 do 6 knjiga
- 7 do 9 knjiga
- 10 do 12 knjiga
- više od 12 knjiga

Interes za knjižnice

22. U odgovoru na sljedeću izjavu potrebno je označiti samo one tvrdnje koje se odnose na vas, moguće je označiti više opcija i dodati uslugu koju koristite ako nije navedena. Također, potrebno je označiti ako ne koristite nijednu uslugu: Koristim sljedeće usluge Knjižnice Filozofskog fakulteta.

- posudba
- rezervacija
- skeniranje na zahtjev
- međuknjižnična posudba
- korištenje računala u čitaonicama
- korištenje čitaonica za učenje
- korištenje audiovizualne građe
- čitanje, istraživanje i proučavanje tiskane građe (knjige, časopisi, disertacije, diplomski radovi...)
- pretraživanje elektroničkih izvora (baze podataka, ODRAZ, FF Open Press...)
- Imam članstvo, ali ne koristim nijednu uslugu.
- ostalo:

23. Osim članstva u Knjižnici Filozofskog fakulteta, imam aktivno članstvo u barem jednoj drugoj hrvatskoj knjižnici.

- Da.
- Ne.

24. Uz članstvo u Knjižnici Filozofskog fakulteta, trenutno imam i aktivno knjižnično članstvo u gradskoj/narodnoj/ mjesnoj/općinskoj knjižnici u svojem mjestu prebivališta.

- Da.
- Ne.

25. Koristim usluge knjižnice u svojem mjestu prebivališta.

- Da.
- Ne.

26. Jeste li ikada imali aktivno članstvo i koristili usluge barem jedne knjižnice u svojem mjestu prebivališta?

- Da.
- Ne.

27. Trenutno imam aktivno članstvo u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

- Da.
- Ne.

28. Molim da među uslugama koje nudi NSK označite one koje koristite. Potrebno je označiti ako imate aktivno članstvo, a ne koristite nijednu uslugu ili dodati uslugu koju koristite ako nije navedena.

- posudba
- rezervacija
- međuknjižnična posudba
- NSK za van (mogućnost korištenja informacijskih izvora i NSK usluga na daljinu)
- usluga informacijskog pretraživanja *Pitajte knjižničara*
- korištenje računala
- korištenje čitaonica za učenje
- korištenje audiovizualne građe
- čitanje, istraživanje i proučavanje tiskane građe (knjige, časopisi, disertacije, diplomski radovi...)
- pretraživanje elektroničkih izvora (Hrvatske bibliografije, baze podataka, Digitalne zbirke NSK...)
- Imam članstvo, ali ne koristim nijednu uslugu.

- ostalo:

29. Jeste li ikada imali aktivno članstvo u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu?

- Da.
- Ne.

30. Trenutno imam aktivno članstvo u Knjižnicama grada Zagreba.

- Da.
- Ne.

31. Molim da označite usluge KGZ-a koje koristite. Potrebno je označiti ako imate članstvo, ali ne koristite nijednu uslugu ili dodati uslugu koju koristite, a nije navedena.

- posudba
- rezervacija
- međuknjižnična posudba
- *ZaKi Book* aplikacija za posudbu e-knjiga
- usluga informacijskog pretraživanja *Pitajte knjižničare*
- korištenje računala
- korištenje čitaonica za učenje
- korištenje audiovizualne građe
- čitanje, istraživanje i proučavanje tiskane građe (knjige, časopisi, disertacije, diplomski radovi...)
- pretraživanje elektroničkih izvora (Digitalizirana zagrebačka baština, Besplatne *eKnjige*, Virtualne izložbe...)
- Imam članstvo, ali ne koristim nijednu uslugu.
- ostalo:

32. Jeste li ikada imali aktivno članstvo u gradskim knjižnicama u Zagrebu?

- Da.
- Ne.

33. Ako imate aktivno članstvo u jednoj ili više knjižnica koje se ne spominju u anketi, možete ih navesti ovdje:

- Nemam aktivno članstvo ni u jednoj drugoj knjižnici.
- ostalo:

Učestalost posudbe i korištenja knjižnica

34. Koliko često posuđujete knjige za fakultet?

- Jednom tjedno.
- Dva puta mjesečno.
- Jednom mjesečno,
- Tijekom ispitnih rokova.
- Rijetko.
- Ne posuđujem knjige za fakultet.

35. Koliko često posuđujete knjige za osobne potrebe? (Odnosi se na građu koju čitate u slobodno vrijeme te koju ne posuđujete zbog studentskih obaveza)

- Jednom tjedno.
- Dva puta mjesečno.
- Jednom mjesečno,
- Tijekom praznika.
- Rijetko.
- Ne posuđujem knjige za osobne potrebe.

36. Koliko često posjećujete Knjižnicu Filozofskog fakulteta?

- Više puta tjedno.
- Jednom tjedno.
- Dva puta mjesečno.
- Jednom mjesečno,
- Tijekom ispitnih rokova.
- Rijetko.
- Nikada.

37. Koliko često posjećujete Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu?

- Više puta tjedno.
- Jednom tjedno.
- Dva puta mjesečno.
- Jednom mjesečno,
- Tijekom ispitnih rokova.
- Rijetko.
- Nikada.

38. Koliko često posjećujete gradske knjižnice u Zagrebu?

- Više puta tjedno.
- Jednom tjedno.
- Dva puta mjesečno.
- Jednom mjesečno,
- Tijekom ispitnih rokova.
- Rijetko.
- Nikada.

U sljedećim odgovorima potrebno je označiti koliko se slažete s navedenim tvrdnjama brojevima 1-5 (br. 1- Uopće se ne slažem; br. 2- Uglavnom se ne slažem; br.3 Niti se slažem niti se ne slažem; br. 4- Uglavnom se slažem; br 5- U potpunosti se slažem).

39. Dok provodim vrijeme u knjižnici, imam više motivacije za čitanje.

Uopće se ne slažem. 1   2   3   4   5   U potpunosti se slažem.

40. Kad posudim knjigu koja me zanima, uvijek nađem vremena da ju pročitam do kraja.

Uopće se ne slažem. 1   2   3   4   5   U potpunosti se slažem.

41. Čak i kada posudim knjigu koja me zanima, lako gubim motivaciju za čitanje.

Uopće se ne slažem. 1   2   3   4   5   U potpunosti se slažem.

Interes studenata Filozofskog fakulteta za čitanje i korištenje knjižnica

Sažetak

Uloga je knjižnica pružati znanje i informacije pri čemu je za studente koji pohađaju fakultete najvažnija fakultetska knjižnica kao prostor za učenje i početna točka čitanja, istraživanja i korištenja znanstvene i stručne literature. Međutim, značenje knjižnice za studente ovisi o njihovim informacijskim potrebama te stavu prema čitanju i korištenju knjižnica. Pretpostavlja se da su studenti koji češće posjećuju knjižnicu motiviraniji za čitanje i posuđivanje knjiga u odnosu na studente koji rjeđe posjećuju knjižnicu, stoga vjerojatno manje posuđuju i čitaju knjige. Cilj je anketnim ispitivanjem istražiti studentski interes za čitanje uopće, učestalost posudbe knjiga i studentsko mišljenje o svrsi knjižnica. Ispitanici su studenti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Proučavanjem rezultata utvrdit će se smjernice za knjižničare i studente koje ubuduće mogu pomoći u poticanju čitanja, razumijevanju studentskih informacijskih potreba i učinkovitijem korištenju knjižničnih usluga.

Ključne riječi: čitanje, knjižnice, studenti, knjige, završni rad

Interest of humanities and social sciences students for reading and using libraries

Summary

The role of libraries is to provide information and knowledge, whereby for students attending colleges the most important is the faculty library as a space for learning and the starting point for reading, research and use of scientific literature. However, the meaning of library for students depends on their information needs and the attitude towards reading and using libraries. It is assumed that students who visit the library frequently are more motivated to read and borrow books in comparison with students who rarely visit the library, hence they are probably less likely to borrow and read books. The aim of the survey is to explore the student interest in reading in general, the frequency of borrowing books and student opinions on the purpose of libraries. Respondents are students of the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb. The study of results will identify guidelines for librarians and students that can help encourage reading, understanding student information needs and more efficient use of library services.

Key words: reading, libraries, students, books, undergraduate thesis